

de Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

‘Gij zult mij leiden
door Uw raad’

8

‘Terug naar
de Bron!’

6

Bevestigd tot ouderling
Serie: Tot ouderling geroepen [1]

14

Voor wie Hij niet bad
Serie: De biddende Borg [5]

EEN LAM

‘Toen sprak Izak tot Abraham, zijn vader, en zeide: Mijn vader. En hij zeide: Zie, (hier) ben ik, mijn zoon. En hij zeide: Zie het vuur en het hout; maar waar is het lam tot het brandoffer? (...)’

Genesis 22:7, 8

In de lijdensweken worden we bepaald bij het plaatsvervangend lijden en sterven van de Heere Jezus Christus. Het is goed om daar bewust bij stil te staan, want het kruis van Christus is het hart van het Evangelie.

Wie echter de Heilige Schrift leest, merkt dat deze boodschap niet pas in het Nieuwe Testament begint. Reeds in het Oude Testament klinkt zij door, in schaduwen en voorafbeeldingen. Genesis 22 is daarvan een indrukwekkend voorbeeld.

Abraham ontvangt daar de onbegrijpelijke opdracht om Izak, zijn beloofde zoon, zijn enige, de drager van het Zaad (Gen 3:15), die hij liefheeft, te offeren op een berg in het land Moria. Zonder tegenspreken gaat hij. ‘Zie, hier ben ik’, dat is tot driemaal toe het antwoord van Abraham op deze opdracht. Drie dagen zijn zij onderweg. Dan blijven de knechten achter en gaan vader en zoon samen verder.

Izak, waarschijnlijk tussen de 20 en 25 jaar oud, draagt veel hout; Abraham, 120 jaar oud, draagt het vuur en het mes. En dan klinkt de aangrijpende vraag: ‘Zie, het vuur en het hout, maar waar is het lam tot het brandoffer?’ Alles is er, behalve het offerdier. Het offerdier dat regelmatig in de tent van Abraham werd gebracht. Het offerdier dat heen wees naar het komende Zaad. Waar is het lam?

GODS RECHT

‘Waar is het lam tot het brandoffer?’ Die vraag raakt het hart van de heilsgeschiedenis. Sinds de zondeval is er schuld tussen God en mens. Zonde is niet slechts zwakheid, maar opstand tegen de heilige God. Zonde stelt schuldig en roept om voldoening. Aan Gods recht moet worden voldaan. Daarom stelde de Heere het offer in. Abel bracht een offer, Abraham bouwde altaren, en later vloeide in de tabernakel en in de tempel het bloed van talloze dieren. Toch konden al die offers de schuld niet werkelijk wegnemen; zij wezen slechts vooruit, het zijn schaduwen. De vraag van Izak is daarom ook de vraag van een ontdekte zondaar: waar is het offer dat werkelijk kan betalen? Waar is het Lam dat aan Gods recht volkomen kan voldoen?

ABRAHAMS ANTWOORD

Abraham antwoordt: ‘God zal Zichzelf een lam ten brandoffer voorzien, mijn zoon’. Dat woord getuigt van geloof. Abraham begrijpt de weg niet, maar hij vertrouwt op God. De Hebreeënbrief leert dat hij rekende op Gods almacht, zelfs tot een opwekking uit de doden. Tegelijk ligt in zijn

antwoord een profetie. Izak is de geliefde en beloofde zoon, bereid mee te gaan, zich te laten binden. Izak is de drager van het Zaad. Maar zijn dood zou geen verzoening kunnen aanbrengen. Hij is zelf een zondig mens. Er is een ander Lam nodig, een volkomen Lam.

Wat Abraham niet hoefde te doen, dat heeft God wél gedaan. Hij heeft Zijn eigen Zoon niet gespaard, 'maar heeft Hem voor ons allen overgegeven' (Rom. 8:32). Dat Lam is van God gegeven, niet uit menselijke verdienste, maar uit vrije genade. Het is een volkomen Lam, heilig en rechtvaardig, bekwaam om te betalen. En het is een gewillig Lam, Dat vrijwillig de weg van lijden en dood is gegaan. In Gethsémané en op Golgotha heeft Christus Zichzelf gegeven, opdat Gods recht zou worden voldaan en zondaren behouden zouden worden.

VADER EN ZOON

Driemaal lezen wij in dit hoofdstuk: 'Zo gingen zij beiden tezamen'. Vader en zoon gaan, eensgezind, dezelfde weg. Dat is de weg van gehoorzaamheid en geloof. Abraham ging door het geloof; Izak liet zich binden door het geloof. Dat geloof is een gave van God. Het geloof is ook een gave die door het werk van Gods Geest wordt

beoefend. Zo wordt ook een zondaar alleen door het geloof met het ware Lam verbonden.

Dat geloof rust niet op eigen kracht, maar rust op Gods voorzien van het Lam. Het ziet niet op zichzelf, maar op Hem Die gegeven is. In die weg wordt de gemeenschap met God hersteld, niet buiten het recht om, maar in de weg van voldoening.

MORIA EN GOLGOTHA

De berg Moria wijst heen naar de heuvel Golgotha, waar het antwoord op Izaks vraag ten volle is gegeven: God heeft Zichzelf een Lam voorzien. 'Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt' (Joh. 1:29). Dat Lam hebben verloren zondaren nodig. Dat Lam wordt in de Heilige Schrift aangewezen en in de ware prediking aangeprezen. Dat Lam alleen kan het verontruste geweten troost schenken en alleen dat Lam is de grond der zaligheid. Er is onder de hemel geen andere naam.

*Dat Lam
wordt in de
Heilige Schrift
aangewezen.*

(ON)BEKOMMERD GEBED

'Voor dit beroep bid ik veel! Deze woorden maakten ons opmerkzaam. We waren op huisbezoek. Met een wat ouder gemeentelid spraken we over het beroepingswerk van onze gemeente. We zagen uit naar een nieuwe predikant. En wat hoop je dan ook op gebed bij de gemeenteleden.'

Iets in deze woorden maakte ons te meer benieuwd. Dat was de nadruk op het woordje 'dit'. Voor dit beroep bid ik veel. We vroegen ernaar. En we hoorden over allerlei dominees en zoveel preken. Maar ook dat juist déze dominee zo aansprekend en onderwijzend preekte. En hoe was het dan met de andere dominees, en als een van hen beroepen werd? Even was het stil. Met de andere dominees was er niet zo'n geestelijke verbondenheid. En als een van hen beroepen werd, was er ook geen persoonlijk gebed.

Mijn ambtsbroeder en ik hebben toen de nood van de gemeente naar voren gebracht. En dat het ieders gebed nodig heeft dat de Heere in de ambten voorziet. Maar volgens ons gemeentelid hoefde dat geen probleem te zijn. 'De andere dominees hebben vast

wel andere gemeenteleden die hen graag horen. Dan moeten zij maar voor die beroepen bidden!'

SPIEGEL VOOR ONS ALLEN

Dit is slechts een voorbeeld. Want zo hebben we allemaal onze voorkeuren. Het kan weleens goed zijn om wat dit betreft in de spiegel te kijken. Ouderlingen die voorgaan in leesdiensten bijvoorbeeld, hebben onze voorbede nodig; de een niet meer dan de ander. Maar goed, dat is dan binnen onze eigen gemeente. En ik geloof dat we ook wel bidden over de kerkmuren heen. De noden zijn groot en de verdeeldheid moet ons aan het hart gaan. In welke kerken zou God allemaal Zijn kinderen hebben? Waarschijnlijk zijn dat er voor ons te veel om voor te kunnen bidden. Laten we het dus na?

Onze kinderen gaan naar school. Ze zitten in de klas bij onderwijskrachten en docenten. Voor onze kinderen bidden we natuurlijk wel. En ook voor de scholen waar ze naar toe gaan. Maar sommige van onze kinderen gaan naar een school waar we -soms terecht- wat vragen bij hebben. Hoe zou dan ons gebed klinken, thuis aan tafel of in de kerk van de kansel? En wat zou dit betekenen voor onze kinderen en degenen die verantwoordelijkheid dragen voor hun schooltijd?

ONBEKOMMERD BIDDEN

In de kop boven deze Bijbels Beschouwd staat het woord 'onbekommerd'. Daarmee bedoel ik dat het een verademing is als je tijdens het gebed niet hoeft te denken aan wat de mensen ervan zullen zeggen als voor die dominee, deze kerk of die andere school wordt gebeden. Dan mag je dit alles zorgeloos overgeven in het gebed.

Is dit niet de gebedsgestalte waar Gods Woord op aandringt? De Heere Jezus zegt dat we geen ijdel verhaal of een veelheid van woorden moeten gebruiken. 'Want uw Vader weet wat gij van node hebt, eer gij Hem bidt' (Matth. 6:7,8), en dan volgt het volmaakte gebed. Daarbij moet het onze aandacht hebben dat dit niet begint bij onze noden. Maar het begint bij de verheerlijking van Gods majesteit. Pas daarna gaat het over dagelijks brood, vergeving voor ons zoals ook wij vergeven. Ook gaat het over niet in verzoeking te worden geleid, maar te worden verlost van de boze. Dit tweede deel van het volmaakte gebed gaat dus niet in op onze posities en verworvenheden. In plaats van dat we daaraan toekomen, wijst de Heere Jezus op de grond van het gebed. 'Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid' (Matth. 6:9-13).

Een gebed vanuit echte bekommernis is eenvoudig en oprecht.

In de rubriek Meelezen lezen we dit jaar delen uit het boek "De godvruchtige avondmaalganger" van Petrus Immens (1664-1720). Immens was vanaf 1697 tot aan zijn overlijden predikant in Middelburg.

TOCH BEKOMMERD ZIJN

De kop boven dit artikel duidt ook op een gebed waarin toch wel bekommerning doorklinkt. Dit woord ziet op bezorgdheid, ontroering en ongerustheid. Dat kan zelfs tegenstrijdig lijken. Wat wordt hiermee bedoeld? Een gebed vanuit echte bekommerning is eenvoudig en oprecht. Dat betreft de gebedshouding. Dit is ootmoedig; verheft zich niet boven anderen, maar zoekt werkelijk de laagste plaats. Bij echte bekommerning staat de inhoud centraal, waar het werkelijk om gaat. Wat het zwaarste is, moet het zwaarste wegen. Zich onbekommerd daarop te mogen richten, is teken van ware bekommerning.

GEBED VAN EEN BEKOMMERDE ZIEL

Dit woord 'bekommerning' of 'bekommerde' neemt in ons kerkelijk leven een belangrijke plaats in. We spreken wel over 'de bekommerde kerk'. Zulke bekommerde zielen zijn naar God bedroefd en uit hun leven blijken wel vruchten van geloof en bekering. Maar het waar zaligmakend geloof is in hun leven niet doorgebroken. Ze missen troost en zekerheid. Vaak kennen deze mensen een teer en aanhoudend gebedsleven. Precies waar deze Bijbels Beschouwd over gaat. In onze erediensten zijn deze mensen nog wel eens de afnemers van de preek.

Maar dan is het dus wel heel belangrijk dat we goed zicht hebben op wat ware bekommerning is. Ware bekommerning is alle voorrechten en eigen inzichten kwijtgeraakt. Ze is vanwege zonde en onwaardigheid bekommerd naar Christus. En als het dit laatste niet is, dan is het geen ware bekommerning. Want een mens zal toch werkelijk moeten leren in eigen kracht en waardigheid nooit voor God te kunnen bestaan. Het zal ons toch te doen moeten worden om Christus en Zijn Borggerechtigheid. Wat geeft dit een diepte en een kracht in het gebed. Dat zal dan om Christus' wil aangenaam zijn en verhoord worden bij God.

Laat zulken maar bidden in het midden van de gemeente. Graag bevelen we de ambten, de kerken en de scholen in hun (uw?) voorbede aan.

DE GODVRUCHTIGE AVONDMAALGANGER

HOOFDSTUK 3

Over de zekerheid als een vrucht van het zaligmakende geloof

Als u zou inzien dat geloven is: een van harte gaan en vluchten tot Christus, en als u uw hart aan Gods Woord zou toetsen, dan zou u moeten inzien dat u werkelijk het geloof bezit. U moet uzelf niet vergelijken met ervaren en meer gevorderde christenen, omdat u anders zou kunnen denken: 'Omdat ik niet ben als zij, heb ik geen genade'. Nee, denk eraan dat er 'eikenbomen' zijn én 'gekrookte rietjes'. Er is een klein of zwak én een sterk geloof. En het zwakke is in Gods oog even aangenaam als het sterke.

Leer onderscheid te maken tussen uw staat voor God én de gestalte van uw hart. Als Gods werk in u echt is begonnen, ligt uw staat voor altijd vast, maar de gestalte van uw hart is vele malen aan wisseling onderhevig. Als de gesteldheid van uw hart en gemoed opgewekt en levendig is, kunt u weleens zekerheid hebben, maar als het dor en doods bij u is, zit u direct in zak en as. En zo leeft u in een voortdurende twijfel. Maar u deed er beter aan als u zou denken: 'Hoewel ik soms doods gesteld ben, en niet zo nauwgezet werkzaam ten aanzien van God, Hij is toch Dezelfde en Zijn hand zal eenmaal een keer ten goede geven!' Onderzoek uzelf regelmatig en op een eerlijke wijze voor de Heere aan de hand van de kenmerken die we al eerder noemden.

VERLANGEN

Maar, kinderen van God, u die nog niet zeker bent van uw geloof, de inhoud van deze uiteenzetting is vooral tot u gericht om zo mogelijk voor u het licht te doen opgaan. Streef toch in de eerste plaats naar zekerheid, nu u zich weer voorbereidt om naar het Heilig Avondmaal te gaan. Laat u niet in verwarring brengen. We hebben het fundament waaraan u zich moet toetsen vanuit Gods Woord laten zien. Leg uw hart daarnaast, en ook als u niet alle kenmerken even duidelijk bij u terugvindt, let er dan maar op of u de belangrijkste ervan ervaart. Als u in de war raakt met betrekking tot vroegere geestelijke werkzaamheden, let er dan op of u in uw huidige toestand een hartelijk verlangen hebt tot de Heere Jezus en een ernstig voornemen van het hart om voor God te leven en tegelijk de dienst van de zonde te verlaten. En als u dit oprecht kunt betuigen, ga dan toch aan het Avondmaal, ook al hebt u geen geloofszekerheid. Misschien zal God u daar ditmaal ontmoeten en u tegelijk met het uitwendige verbondszegel in uw hart het zegel van Zijn Geest geven.

En u die van uw aandeel in God verzekerd bent, o, uw staat voor God is nooit genoeg op prijs te stellen! Het is een dubbele genade, als u niet alleen genade hebt, maar ook ziet dat u ze hebt. U mag in het licht wandelen, terwijl er zovelen zijn die in het donker voorttrekken. Dank daar God toch voor en zoek door een teer leven voor God die genade ook te bewaren.

► wordt vervolgd

BEVESTIGD TOT OUDERLING

'In de morgendienst zal er bevestiging zijn van ambtsdragers...' Een mededeling na de kerkdienst die ons bekend zal voorkomen. In deze tijd van het jaar zijn er weer tientallen ouderlingen (her)bevestigd.

1. **Bevestigd tot ouderling**
2. Een mensje uit het stof (Calvijn)
3. Ja-broer of vriendelijke vader (W. à Brakel)
4. Een stervende tussen stervenden (R.M. M'Cheyne)
5. In dienst van de Koning (Ds. G.H. Kersten)
6. Blind voor de uitkomst

In zes artikelen willen we nadenken over de persoon en het geestelijk dienen van de ouderling. Wat leert Gods Woord? Wat zegt het klassieke 'formulier om ouderlingen en diakenen te bevestigen'? Calvijn (16e eeuw) noemt ambtsdragers in zijn "Institutie" 'gezanten voor Hem'. Wilhelmus à Brakel (17e en 18e eeuw) spreekt in de "Redelijke Godsdiens" van 'vriendelijke vaders'. We nemen in deze serie artikelen een bevestigingspreek door van de bekende R.M. M'Cheyne (19e eeuw). Hij bevestigde in Dundee

ouderlingen en zei er leerzame dingen over. Ook voorgangers uit onze gemeenten (20e en 21e eeuw) komen aan het woord. We proberen in een slotartikel lijnen te trekken naar onze tijd. De verzamelde uitspraken uit het verleden houden ons een spiegel voor. Oude lessen vragen soms opnieuw overdenking en wellicht invulling. Mogelijk helpen deze artikelen bij de bezinning op dit onderwerp, persoonlijk of eventueel in groepsverband.

GODS EER

Wat zegt de Bijbel over de dienaren in Gods gemeente? Allereerst en allermeeft dat Gods eer bij hen altijd voorop moet staan. 'Ik, de HEERE, uw God, ben een ijverig God'. Dat heeft Hij Zijn priesters, profeten en opziensers altijd bevolen. Vervaagt dit besef echter, dan mogen zij - en wij met hen - vrezzen. Het waarschuwend voorbeeld van Eli en zijn zonen spreekt boekdelen. Hofni en Pinehas zochten mensengunst en eigen eer boven Gods eer en gaven de zonde vrij spel. De ware godsdienst verachtte en veranderde in godslasterlijke praktijken. Gods huis werd een tempel van wetteloosheid. Het gevolg? De Heere trok Zich terug en hun eigenwillige optreden kostte beide priesters en hun vader het leven. Weegt Gods eer niet bij de

ambtsdragers, dan houden we op zijn best nog een lege vorm over, hoe netjes alles in het kerkelijk leven ook geregeld is.

Gods eer moet het hoogste doel zijn voor ouderlingen en andere ambtsdragers, bij hun eerste bevestiging én daarna. 'Die Mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden' (1 Sam. 2:30). Woorden, gericht tot ambtsdragers! In een preek over deze tekst zegt Johannes Groenewegen: God wordt verheerlijkt en geëerd als een arm zondaar de zaligheid omhelst en Gods volmaaktheden op het luisterrijkst vertoond worden. Hij vergelijkt Gods eer met menseneer. 'Het zal veel groter heil zijn van God geëerd te worden dan van mensen. Van mensen geëerd te worden maakt ze dikwijls slechter. Maar die God eert, maakt Hij beter, heiliger en wijzer'. Voor ouderlingen om altijd in het oog te houden: Zijn eer gaat boven mensengunst!

IN DE LEER

Dat kan niet zonder zelf in de leer te gaan. Hoe kan iemand geestelijk dienen die zelf geen leerjongen van Christus is? Eren en leren gaan hier hand in hand. 'Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart' (Matth. 11:29). Ons onovertroffen 'formulier voor het bevestigen van

Ouderlingen in Amsterdam, 19e eeuw.

Wulfert Floor

ouderlingen en diakenen' maakt het werk van de ouderlingen concreet: zij moeten ongeregelden vermanen, toezicht houden op de heilige sacramenten, boetvaardigen troosten. Kortom, de christenen met raad en daad dienen. Ook 'naarstig wacht houden tegen de wolven, die in de schaapskooi van Christus mochten komen', evenals toezicht op de leer en de wandel van de dienaar des Woords. Met getrouwheid en liefde tot de zielen. Zo wordt de kerk gesticht.

Helaas kunnen spanningen, verdeeldheid, kerkpijn en andere moeiten het deel van ouderlingen worden. Dan is de zuivere leidraad Gods Woord en het formulier. 'Indien iemand spreekt, die spreke als de woorden Gods; indien iemand dient, die diene als uit kracht, die God verleent' (1 Petr. 4:11). Daarom hebben ouderlingen nodig 'zichzelf gedurig te oefenen in de overlegging van de verborgenheden des geloofs'.

DIENTSKNECHTEN GODS

Aan zulke opzieners heeft de gemeente behoefte. 'Ontvangt deze mannen als dienstknechten Gods. Wilt de ouderlingen, die wel regeren, dubbele eer waardig achten, begeeft u gewillig onder hun opzicht en regering'.

Jawel, van zichzelf missen ouderlingen de bekwaamheid. Daarom besluit het formulier met het smeekgebed tot de almachtige God om de nodige gaven van wijsheid, kloekheid en onderscheiding. Rechtgeaarde ouderlingen zullen nooit zeggen: 'Ik heb het', maar: 'ik heb het nodig'. Ambtsdragers en trouwens ook niet-ambtsdragers leren het op de school van de Heilige Geest. De dagelijkse les voor beginners én gevorderden.

► volgende week deel 2: Een mensje uit het stof

STEM UIT HET VERLEDEN

EEN HANDBREED GESTELD

'Bekeert u en geloof het Evangelie'.

Markus 1:15b

Onze dagen zijn een handbreed gesteld, onze tijd vergaat als een vliegende vogel. Nu zijn wij alweer een dag korter bij ons graf dan gisteren; en morgen zijn wij daar al weer dichterbij dan nu. Van ogenblik tot ogenblik neemt onze tijd af, nog een zeer korte tijd en dan zijn wij tot voor de poorten van de dood genaderd. Nog enige jaren, weken of dagen, en zie, dan zullen onze naasten hun schouders onder de doodsbaar zetten om ons zielloze lichaam in de aarde te begraven.

Vrienden, wij kunnen daar staat op maken, dat wij welhaast in de groeve der vertering zullen nederdalen, dat wij welhaast in een kleine houten woning zullen zijn opgesloten, dat wij welhaast op ons doodsbed zullen liggen, om in de tegenwoordigheid van onze vrienden en nabestaanden, van onze burens en bekenden, van onze vrouwen en kinderen, of ouders, broeders en zusters, die geduchte overstap te doen naar de ontzaglijke eeuwigheid.

Medezondaar, zijt gij nog onbereid voor die stap? Haast u dan om uws levens wil. Of zijt gij door een zedig levensgedrag of door uw toestemming aan de waarheid of andere uitwendige dingen voor die overtocht bereid? O, weet dan voorzeker dat uw voorbereiding u in uw stervensuur ontvallen zal, en u zult alleen gelaten worden in die gewichtige tijd als gij niet alleen zijn kunt.

Nodig is het voor mij en u om, eer wij de reis naar de eeuwigheid zullen doen, reisvaardig en bereid gemaakt te worden. En daartoe hebben wij nodig om van hart en staat veranderd en bekeerd te worden. Naar de onfeilbare uitspraak van de Mond der waarheid, waar Hij zegt: 'Zo iemand niet wedergeboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet ingaan'. Wedergeboorte, bekering, hartsvernieuwing, opwekking uit de dood der zonden, bekwaammaking tot de hemel, trekking uit de macht van de satan en overbrenging tot Gods wonderbaar licht, ziedaar, dat is voor mij en u noodzakelijk eer wij onze reis doen naar de eeuwigheid. Is het dan niet noodzakelijk om gedurig onderzoek te doen of wij deze zaak al bezitten? Zou het ook niet nuttig kunnen zijn om over geloof en bekering gedurig met elkander te spreken? Nog eens, zou het onder de zegen des Heeren ook niet nuttig kunnen zijn om in deze avond over geloof en bekering met elkander te handelen? Ik hoop van ja, en heb mij ook daarom voorgenomen over die zaken thans te handelen, en wens dat de Heere het met Zijn Geest en zegen bekronen zal'.

Wulfert Floor, landbouwer te Driebergen
(Uit "Gebonden schoven", Kampen, 2010).

'TERUG NAAR DE BRON!'

Dinsdagmiddag 11 februari, synodedag 5. Na een gezellige lunch stromen afgevaardigden en bezoekers langzaam weer de kerkzaal binnen. Ouderling P. van Vijven geeft Psalm 122:1 en 3 op. De organist weet opnieuw 'de toon te zetten' en het zingt en klinkt: 'Jeruzalem dat ik bemin' en: 'Dat vreed' en aangename rust, en milde zegen u verblijf.

Een grote diversiteit aan onderwerpen vraagt de aandacht.

COMMISSIE TOERUSTING

Hoofdredacteur ds. J.M.D. de Heer vertelt dat de uitleg van de geloofsleer in podcast-series tot stand komt in goede samenwerking met de Jeugdbond. Jongeren weten ze te vinden. Ook opvoeders en catechiseermeesters trouwens.

KANSELBOODSCHAP

Deze zal gelezen worden op de biddag voor 'gewas en arbeid'. In de kerk van de Reformatie heeft de biddag vanouds mede het karakter van bezinning en boete. Daar is helaas alle aanleiding toe in onze tijd van verval en afval. De wens wordt uitgesproken dat Gods Geest geloof en wederkeer geve van ons land en volk en van ons als kerk. Reformatie begint

in eigen hart en huis en gemeente. 'Terug naar de Bron!'

MELDPUNT EN KLACHTENCOMMISSIE

Inzake het werk van het Meldpunt Reformatorische Kerken (SMRK) en de Klachtencommissie wordt met het oog op zo groot mogelijke zorgvuldigheid een Toetsingscommissie ingesteld. Er is daarbij oog voor tijdsspanne en kerkorde. SMRK en Klachtencommissie zijn er uiteraard primair voor de klager. Maar het werk is complex en precair.

COMMISSIE SAMENBINDING

In de classes is het thema 'interne eenheid' geagendeerd. Heel wat classes geven dat nog een vervolg, soms over meer concrete thema's zoals het pastoraat rond het Heilig Avondmaal. Interne eenheid vraagt doorgaande aandacht. In de hele gereformeerde gezindte zijn opvattingen aan het schuiven, onder andere met betrekking tot verbondsvisie en hermeneutiek (regels voor uitleg van de Heilige Schrift). Zo dringt oppervlakkigheid en wereldgelijkvormigheid zich op. Altijd weer betekent reformatie: terug naar de bronnen! Laten we onze scholen niet vergeten in onze hartelijke betrokkenheid en voorbede. Naast de moeilijkheid van interne polarisatie hebben zij ook nog te maken

met grote maatschappelijke en politieke druk.

COMMISSIE MILITAIREN

Er wordt een commissie militairen ingesteld die valt onder de verantwoordelijkheid van het Deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd en Onderwijs (KGJO). Deze gaat toerusting en onderlinge ontmoeting stimuleren van werknemers bij Defensie. Men zal afstemming zoeken met de verwante kerken.

DIVERSE ONDERWERPEN

Verder wordt gesproken over het thema 'weerbaarheid'. In deze tijd van toegenomen dreiging op het gebied van veiligheid en allerlei mogelijke crises wil de overheid de maatschappelijke weerbaarheid vergroten en daartoe ook meer samenwerken met kerken. Het Deputaatschap Kerk en Overheid verkent in een notitie de eigen verantwoordelijkheid en komt met aanbevelingen.

's Avonds is er een besloten zitting waarin de commissie-Statenvertaling rapporteert over de voortgang van het project 'Statenvertaling bewaren'. De synode verleent steun aan het plan van de Bijbel met uitleg (BMU) om tot een nieuwe uitgave te komen, met de tekst van de GBS. Niet aan andere initiatieven. Een tweede commissie neemt de communicatie met alle mogelijke betrokkenen op zich, o.a. met de scholen.

Podcasts van de Commissie Toerusting zijn te vinden op www.danielonline.nu/timotheus en in de gebruikelijke podcast-apps.

Predikanten en ouderlingen geven uitleg over:

- Het genadeverbond
- Vreemdelingschap
- Geweld in de Bijbel
- Ambten in de Kerk
- De schepping, engelen en de duivel
- Hoe lees ik de Bijbel en hoe leest de Bijbel mij?
- Gods namen
- Gods voorzienigheid
- De Heilige Doop
- Het Heilig Avondmaal
- 'Hoe moet ik zalig worden?'
- Het allervolmaaktste gebed en nog veel meer onderwerpen

J. VAN 'T HUL, LIEREN

Een mens met een beperking

**‘En voorbijgaande,
zag Hij een mens’.**
Johannes 9:1a

Het grootste wonder van Johannes 9 staat al in vers 1, in de eerste paar woorden: ‘En voorbijgaande, zag Hij een mens...’. Jezus komt voorbij.

Jezus komt voorbij en ziet ‘een mens’, een gewoon mens, goed geschapen en diep gevallen, een Adamskind, in zonde ontvangen en geboren en een voorwerp van Gods toorn. Zo’n mens is met een onsterfelijke ziel op reis naar de eeuwigheid. Wat is een méns!

Zo’n mens wórdt hier gezien, door Christus de Heere, met als gevolg dat zijn blinde zielsogen opengaan voor Wie zijn Heelmeester is. Straks zegt die mens vol verwondering: ‘Hij is een profeet’. Wat een wonder! ‘En voorbijgaande, zag Hij een mens’ (Joh. 9:1a).

Vergezelschap van Zijn discipelen komt de Heere Jezus voorbij. Het gebeurt in Jeruzalem, ergens in de stad, misschien wel bij een van de poorten van de tempel. Johannes geeft er geen verdere gegevens bij. Waar het om gaat is dit: vandaag gaat Jezus voorbij.

Het is sabbat, de dag die naar Gods Naam is genoemd, aan Zijn dienst gewijd en geheiligd. Langs de kant van de weg zit een mens. Hij heeft een ernstige lichamelijke beperking, want hij is blind, stekeblind, al vanaf z’n geboorte. De mensen in Jeruzalem kennen hem wel, want hij zit daar altijd, elke dag. En hij zit eigenlijk ook altijd maar in de weg. Wat moet je ook met zo’n man! Zo is deze mens, deze stakker, buitengesloten en uitgesloten geraakt.

‘Er zijn zondeloze krommingen en reine kruisen. Zo’n kruis was de blindheid van deze man. Nu zijn dit soort krommingen het werk van God. Hij is het Die het oog formeert’ (Boston).

De toestand van deze man is allertreurigst. Voor hem is geen zorg of opvang in een blindeninstituut. Hij ziet niets, heeft ook nog nooit iets gezien, want hij is ‘blind van de geboorte af’. Hij is opgesloten in zichzelf, en die straffing is er alle morgens. Hij heeft het nog nooit licht zien worden, leeft volledig in de duisternis. Hij kent geen licht en geen kleuren, geen vormen en gestalten, geen huizen, dieren of bomen. Zijn vader en moeder heeft hij zelfs nog nooit gezien. Hij hoort wel het zingen van de vogels, maar hij heeft er nog nooit één zien vliegen. Blauwe luchten en witte wolken zijn hem vreemd. Want, zijn ogen doen ’t niet. Voor hem is het altijd donker, altijd nacht. Wat een zware beproeving. Dit is een wanhopig geval. Voor deze man is er geen hoop, want genezen kan hij niet. Maar vandaag wordt deze blinde grote barmhartigheid bewezen, want Jezus komt voorbij. Deze man zit precies op de goede plek, want Christus is naar hem onderweg. Straks komt Jezus bij hem en Hij weet ook al wat er bij deze man aan scheelt. Straks gaat Hij naar Zijn schapen vragen, en dan schenkt Hij deze blinde het lieflijk licht.

DOCUMENT VAN OVEREENSTEMMING

In het Reformatorisch Dagblad van 12 februari jongstleden stond op pagina 3 de volgende krantenkop: 'De Gereformeerde Gemeenten en de Gereformeerde Gemeenten in Nederland zijn het eens geworden over de uitleg van de term aanbod van genade.' Naar aanleiding daarvan zijn er vragen gesteld wat die overeenstemming inhoudt.

We geven hier weer waarover beide kerkverbanden het eens zijn geworden. De toelichting op de woorden 'algemeen, welmenend en onvoorwaardelijk' is naar Gods Woord en in lijn met onze gereformeerde belijdenissen, zoals hierna geciteerd.

Het woord **algemeen** kan betekenen dat het Woord tot alle hoorders komt. Dan is er tegen het woord geen bezwaar. Maar het wordt bezwaarlijk wanneer de indruk wordt gewekt dat er in de prediking geen onderscheid moet worden gemaakt. Het is dan alsof de boodschap voor alle hoorders dezelfde boodschap is. Echter, in de prediking van Gods Woord moet onderscheid gemaakt worden. We noemen dit separerende prediking. De prediking moet insluiten en buitensluiten. Zondag 31 van de Catechismus spreekt er zo over. In die Zondag wordt gesproken over de prediking als een sleutel van het hemelrijk, waarmee wordt ingesloten én buitengesloten (Luk. 8:1-15; DLR III.IV § 9,10).

Het woord **welmenend** hoeft

niet bezwaarlijk te zijn als het uitgelegd wordt zoals de Dordtse Leerregels spreken: ernstig, waarachtig. God maakt bekend wat Hem aangenaam is. Het mag niet zo uitgelegd worden dat het Gods bedoeling is dat alle mensen tot de zaligheid zullen komen, of dat alle hoorders moeten geloven dat Christus ook voor hen gestorven is. Zo spreekt de Bijbel niet. Daarin lezen we dat Christus alleen voor de uitverkorenen gestorven is (Joh. 17:6; DLR I § 6; DLR V.d.D II § 1,3).

Het woord **onvoorwaardelijk** is ook vatbaar voor misverstanden. Het Woord Gods komt wel onvoorwaardelijk tot alle hoorders, in die zin dat er geen waardigheid is in de hoorders waarom zij het Woord ontvangen. Er zijn ook geen voorwaarden die door de mens zelf vervuld kunnen worden (zoals geloof en bekering). Maar dat de genade onvoorwaardelijk wordt aangeboden aan alle hoorders zonder meer, kan betekenen dat de volgende zaken op de achtergrond raken:

1. de eis van geloof en bekering (Mark. 1:15; DLR I § 3);
2. de noodzaak van ontdekking aan de ellendestaat door de wet (Ps. 32; 51; 130; HC 2-5);
3. de eenzijdigheid van Gods genade waarin wedergeboorte, geloof en bekering gaven Gods zijn, die voortvloeien uit het verkiezend welbehagen Gods (Ef. 2:8; DLR I § 12).

Het voorgaande is in overeenstemming met de artikelen II.5 en III.IV.8 van onze Dordtse Leerregels.

II § 5 Voorts is de belofte des Evangelies, dat een iegelijk die in den gekruisigden Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; welke belofte aan alle volken en mensen, tot welke God naar Zijn welbehagen Zijn Evangelie zendt, zonder onderscheid moet verkondigd en voorgesteld worden, met bevel van bekering en geloof.

II.IV § 8 Doch zovelen als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God betoont ernstiglijk en waarachtiglijk in

Zijn Woord wat Hem aangenaam is, namelijk dat de geroepenen tot Hem komen. Hij belooft ook met ernst allen die tot Hem komen, en geloven, de rust der zielen en het eeuwige leven.

Ook stemt het voorgaande overeen met het zesde artikel van de Synode-uitspraken van de Gereformeerde Gemeenten in 1931.

Stelling 6: Dat de verantwoordelijkheid van elk mens wortelt in de schepping. Geschapen naar Gods beeld, eist God van de gevallen mens Zijn beeld terug. En die verantwoordelijkheid is groter naarmate God bemoeienissen met hem maakt. In het bijzonder wordt de verantwoordelijkheid groter door de ernstige aanbidding van Christus en de verbondsweldaden in het Evangelie, als blijkt uit vele plaatsen als: Ezech. 33:11; 2 Kor. 5:20; Matth. 23:27; Luk. 10:13-15; Joh. 3:36, 5:40; Openb. 22:17.

De Gereformeerde Gemeenten begeren, voor de duidelijkheid en in lijn met onze vaders, voortaan

slechts te spreken van voorwaardelijke en onvoorwaardelijke beloften. Voor de omschrijving van deze begrippen wordt verwezen naar blz. 554-556 van "Enige eigenschappen van het zaligmakend geloof" van dr. A. Comrie (uitgave: De Banier, 2012).

Het voorgaande houdt in dat beide kerkverbanden het eens zijn over de uitleg van de genoemde wezenlijke en onderscheiden aspecten van de Woordverkondiging.

De bede van de bruid uit Hooglied 4:16 zij ons aller gedurige verzuchting: *Ontwaak, Noordenwind, en kom, Gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate zijn edele vruchten!*

De toelichting op de woorden 'algemeen, welmenend en onvoorwaardelijk' is naar Gods Woord en in lijn met onze gereformeerde belijdenissen.

Dit artikel is vandaag ook geplaatst in De Wachter Sions, kerkblad van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland.

Schilderkunst

De geschiedenis kent namen van grote schilders: Rembrandt van Rijn, Johannes Vermeer, Paulus Potter en nog vele anderen.

*Paulus
schilderde
met
woorden.*

Rembrandt van Rijn is vermoedelijk wel de meest bekende schilder. Hij heeft heel wat kunstwerken nagelaten. Denk aan de Nachtwacht, het tafereel van de verloren zoon uit Lukas 15 en de wenende profeet Jeremia. Een bijzonder element in de werken van Rembrandt is zijn gebruik van licht en schaduw. Dat geeft een bijzondere dimensie aan zijn werken. Daarnaast gaf hij door middel van zijn schilderkunst ook uitdrukking aan emoties. Op een indrukwekkende wijze bracht hij bij het schilderij van de verloren zoon begrippen als berouw en vergeving tot uiting. Zichtbaar en tastbaar. Je hoeft naar de bedoeling niet te vragen. Bijzonder als mensen zulke talenten hebben gekregen.

De Bijbel spreekt ook over iemand met schildertalent. Dat schildertalent gebruikte hij dagelijks. Hij was vaker aan het schilderen dan aan het tenten maken. Inderdaad: Paulus, de schilder! Hij had geen penseel en doek. Toch maakte hij dagelijks 'schilderijen' (Hand.

19:9). Paulus schilderde met woorden. En als we alle schilderijen van Paulus naast elkaar zouden hangen, zie je maar één onderwerp: Jezus Christus, en Dien gekruisigd! (1 Kor. 2:2).

Paulus zegt in zijn brief aan de Galaten dat hij voor de ogen van de mensen Jezus Christus geschilderd heeft (Gal. 3:1). In zijn schilderijen heeft Paulus met contrasten gewerkt. Met licht en schaduw. Het zullen vooral twee kleuren geweest zijn. Zwart en rood. Met inktzwarte kleuren schetst Paulus ons mensen (Rom. 3:9-20). Tegelijkertijd trekt Paulus bloedrode strepen over zijn schilderij. De bloedgerechtigheid van de Heere Jezus. Daarmee wordt het inktzwarte van de zonde bedekt. Welgelukzalig die dit weet en kent (Ps. 32:1). De komende lijdenszondagen kun je opnieuw dit schilderij 'bekijken'. 'Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt' (Joh. 1:29).

LEZEN: GALATEN 3:1-14

de **Saambinder**

**Vraag van de week:
In welke plaats woonden Lazarus,
Martha en Maria?**

Antwoord op de vraag van vorige week:
De voedster van Rebekka heette Debora.
Genesis 35 : 8

*‘God neemt
vaak diegenen
het spoedigst uit
de wereld weg
die Hem het
dierbaarst zijn.’*

Thomas Boston

BIJ DE VOORPAGINA:

GEREFORMEERDE GEMEENTE DINTELOORD

Op 19 juli 1976 overlijdt ouderling M. de Frel uit Dinteloord, in de leeftijd van 72 jaar. Van 1953 tot 1962 heeft hij de gemeente als diaken gediend, daarna, met een korte onderbreking, als ouderling. Het leven van De Frel en zijn vrouw is getekend door zorg en verdriet. Zo moeten zij drie keer een kind grafwaarts dragen. Ook zijn er voortdurend zorgen over zijn afnemende gezichtsvermogen. Hoewel De Frel aan het begin van zijn ambtsperiode als ouderling reeds slechtziende is, levert dit nog geen belemmeringen op. Later, als zijn gezichtsvermogen steeds verder afneemt, moet hij het preeklezen echter beëindigen. Wel legt hij samen met een medebroeder nog geruime tijd huis- en ziekenbezoeken af. Als ds. W. Hage tijdens de rouwdienst over Deuteronomium 32:10 spreekt, merkt hij onder meer op ‘dat br. De Frel door de Heere ook uit die woest huilende wildernis is gehaald, niet omdat hij dat verdiend had, maar alleen uit soevereine

genade.

Br. De Frel heeft daar in zijn leven ook getuigenis van mogen geven, zodat geloofd mag worden, dat, hoewel hij naar het lichaam blind was, hij nu eeuwig mag aanschouwen’.

John, de schrijvende pelgrim

Naar de kerk

Het is een gewoonte geworden van Mary om John 's avonds voor te lezen uit de boeken van haar vader. En... John luistert! Een enkele keer wil hij wel eens wegdutten na een vermoeiende dag, maar hij kan ook instemmend knikken als hij iets duidelijk krijgt uitgelegd. ‘Ik geloof toch, dat de godsdienst iets belangrijks is, Mary. Wat kan het eigenlijk voor kwaad om 's zondags naar de kerk te gaan? Ik ben er dichtbij als ik de klokken luid, dan kan ik net zo goed naar binnen gaan.’

En John gaat. Het duurt niet lang of hij gaat zelfs twee keer. Hij zegt na een poosje keurig de Tien Geboden op, bidt eerbiedig mee en kijkt met ontzag naar de priester en de koorzanger. Hij denkt steeds meer over de godsdienst na. ‘Weet je wat, mis-schien ben ik wel van Joodse afkomst,’ zegt hij op een avond onder het eten. Joden zijn een bijzonder volk. Veel ketellappers zijn zigeuners en veel zigeuners zijn Joden. Ik ga het dadelijk aan mijn vader vragen.’ John loopt meteen de deur uit naar het ouderlijk huis.

‘Vader, weet u of ons geslacht van de Joden afstamt?’ valt hij na een groet meteen met de deur in huis.

Vader Bunyan kijkt zijn zoon verwonderd aan.

‘Waarom wil je dat weten, John?’

‘Het Joodse volk is een bijzonder volk en ik zou best een Jood willen zijn.’

‘Nee, dat zijn we niet,’ zegt vader. ‘Wij zijn wel een oud geslacht, dat al jarenlang in deze streek heeft gewoond. We hebben altijd een eenvoudig bestaan gehad, maar wij zijn geen zwervers zoals de zigeuners. Dit stukje grond Bunyan Field is jarenlang ons eigendom geweest.’

Vader wil nog meer over het voorgeslacht vertellen, maar John steekt zijn hand op. ‘Dag vader. Ik weet wat ik weten wil. Jammer, ik was graag van Joodse afkomst geweest.’ Vader Thomas kijkt zijn zoon hoofdschuddend na. Vreemd jong, die John. Maar zijn werk als ketellapper doet hij goed.

VOOR WIE HIJ NIET BAD

'Ik bid niet voor de wereld'

Johannes 17:9m

Wat een aangrijpende zaak. Christus spreekt er in de lijdensweken ook over dat Hij niet voor alle mensen bidt.

Zelfs in dit tere Hoge priesterlijk gebed klinkt het woord tot Zijn Vader: 'Ik bid niet voor de wereld'. Kanttekening 23 legt uit dat Hij niet bidt voor alle mensen der wereld zonder onderscheid, maar alleen voor de uitverkorenen en gelovigen. Zeker waar is dat Christus' dood genoegzaam is tot verzoening van de zonden der ganse wereld. Ook is waar dat de grootste der zondaren zalig kan worden. Zo lang we leven, mogen we niet denken: ik ben een verworpene. Zolang we leven, is het genadetijd en is er nog een mogelijkheid van zalig worden.

Hij bad wel voor Petrus, maar niet voor Judas.

Toch spreekt Christus hier en op meer plaatsen in Zijn Woord dat Hij niet voor alle mensen gestorven is (Joh. 10:11), dat Hij niet alle mensen liefheeft (Rom. 9:13), dat niet alle mensen zalig worden (Matth. 7:21-23), en dat

Hij ook niet voor alle mensen bidt (Joh. 17:9m). Ook dat is een eerlijke boodschap van de Schrift.

Als de Schrift erover spreekt dat God wil dat alle mensen zalig worden (1 Tim. 2:4) en niet wil dat er enigen verloren gaan (2 Petr. 3:9), dan is het goed om die teksten in hun verband te lezen met de kanttekeningen erbij (kanttekening 7 bij 1 Tim. 2:4 en kanttekening 31-32 bij 2 Petr. 3:9), zodat duidelijk wordt dat de Schrift daar niet bedoelt dat God wil dat alle mensen zalig worden, maar dat

Hij wil dat er allerlei soorten van mensen (rijk, arm, jong, oud, Jood, heiden) zalig worden en dat er niet een van Zijn uitverkorenen verloren zal gaan.

RAADSZAAL

Dat Christus niet voor alle mensen bidt, blijkt zelfs al in de lijdensgeschiedenis. Hij bad wel voor Petrus die Hem verloochenen zou, maar niet voor Judas die Hem verraden heeft. In de raadszaal van Kájafas en Annas was er voor deze godsdienstige mensen geen gebed. En Herodes en Pilatus hebben weinig of geen woorden van Christus gehoord. Zeker heeft Hij niet voor hen gebeden.

Dit alles bepaalt ons bij Gods soeverein welbehagen. Bij de leer van de predestinatie (verkiezing en verwerping). Onze vaders hebben op grond van de Schrift het zo verwoord in de Dordtse Leerregels (hoofdstuk 1, par. 6): Dat God sommigen in den tijd met het geloof begiftigt, sommigen niet begiftigt, komt voort van Zijn eeuwig besluit. Want al Zijn werken zijn Hem van eeuwigheid bekend (Hand. 15:18). Naar welk besluit Hij de harten van de uitverkorenen, hoewel zij hard zijn, genadiglijk vermurwt en buigt om te geloven; maar degenen die niet zijn verkoren naar Zijn rechtvaardig oordeel in hun boosheid en hardigheid laat'.

DORDTSE LEERREGELS

Onze vaders schrijven op pastorale wijze over de leer van de

verwerping. Tot onderwijs, troost of opscherping citeren wij het volgende uit de Dordtse Leerregels (hoofdstuk 1, par. 16): 'Die het levend geloof in Christus, of het zeker vertrouwen des harten, de vrede der consciëntie, de betrachtting van de kinderlijke gehoorzaamheid, de roem in God door Christus, in zich nog niet krachtiglijk gevoelen, en nochtans de middelen gebruiken, door welke God beloofd heeft deze dingen in ons te werken, die moeten niet mismoedig worden wanneer zij van de verwerping horen gewagen, noch zichzelf onder de verworpenen rekenen, maar in het waarnemen der middelen vlijtig voortgaan, naar den tijd van overvloediger genade vuriglijk verlangen, en die met eerbiedigheid en ootmoedigheid verwachten. Veel minder behoren voor deze leer van de verwerping verschrikt te worden degenen die ernstiglijk begeren zich tot God te bekeren, Hem alleen te behagen, en van het lichaam des doods verlost te worden, en nochtans in den weg der godzaligheid en des geloofs zo ver nog niet kunnen komen als zij wel wilden; aangezien de barmhartige God beloofd heeft dat Hij de rokende vlaswiek niet zal uitblussen, en het gekrookte riet niet zal verbreken'.

HET BELANG VAN DE LEERDIENST

Vorige week eindigden we met de zorg over de regelmaat waarmee de 'onderwijzing in de christelijke leer' plaatsvindt. Oftewel de vaste regelmaat in de catechismusprediking.

Als rondreizend prediker mag ik over het algemeen met dankbaarheid de trouw vaststellen. Maar er zijn helaas uitzonderingen. Ook zijn er signalen die zorg geven. Deze zorg is trouwens niet nieuw. Daarom gaan we dit keer terug in de geschiedenis van de catechismusprediking. Om lessen uit de kerkgeschiedenis ter harte te nemen. Of zou hierin ook gelden dat 'de kerkgeschiedenis leert dat men van de kerkgeschiedenis niets leert'? Hopelijk niet.

NA 1563

We kijken dus terug in de kerkgeschiedenis. Zowel Luther als Calvijn bevorderden een bepaalde vorm van catechismusprediking. Direct na het verschijnen van onze Heidelbergse in 1563 zag de kerk in ons vaderland hiervan het grote nut in. Zo zelfs dat de synode van Den Haag in 1586 voorschrijft dat de tweede dienst in het teken zal staan van dit regelmatige onderwijs. De bekende Synode van Dordrecht in 1618/19 spreekt hier uitgebreid over en herhaalt dit nadrukkelijk: elke week kort en duidelijk preken uit de Heidelbergse Catechismus (HC). Dit onderwijs moet 'zeer bevatelijk zijn voor de eenvoudigen'. Zo is de verplichting ook in onze Dordtse Kerkorde verwoord. Zo is het de praktijk geworden in de vaderlandse kerk van de 17de en 18de eeuw.

Bij veel trouwe gemeenteleden wordt de catechismusprediking zeer geliefd. Dit blijkt bijvoorbeeld uit levensbeschrijvingen uit die tijd. Na de Synode

van Dordt werd de tweede dienst gewoonlijk goed bezocht. We lezen van de zegen tijdens het luisteren naar de wekelijkse uitleg van ons troostboek. De eerlijkheid gebiedt om te vermelden dat dit niet overal het geval was. Met name van de kant van de arminianen en hun voorlopers klinken 'bekende' verwijten: 'Men stelt de HC gelijk met de Bijbel, zelfs erboven'. Ook bleken de predikanten niet altijd trouw en niet in staat om voor een aansprekende catechismuspreek te zorgen. Het gebeurde dat de voorbereiding in de knel kwam en dat men uit gemakzucht ongeveer dezelfde preek als de vorige keer hield. Er wordt daarom geklaagd over moeilijke en langdradige HC-preken. Vervolgens neemt het kerkbezoek af.

VERVAL

Maar over het algemeen was de HC-prediking zegenrijk tot het einde van de 18de eeuw. De Verlichting begon steeds meer invloed te krijgen in de samenleving en de kerk. Er kwam steeds meer kritiek op de Schrift en de belijdenisgeschriften. Dit wordt droevig duidelijk in het algemeen reglement van 1816. Langzamerhand raakt de HC-prediking door deze ontwikkeling in verval. Men vervreemdt steeds meer van de letter en de geest van de Catechismus. Van het knellende juk van de verplichte wekelijkse prediking wil men verlost worden.

Er komen seriepreken over allerlei thema's voor in de plaats. Het kerkbezoek tijdens de tweede dienst wordt steeds minder. In 1860 besluit de synode van

de Hervormde Kerk de verplichting tot de HC-prediking af te schaffen. Hoewel daartegen verzet komt, volstaat men met het overlaten aan de plaatselijke predikant of hij uit de HC wil preken of niet: 'naar eigen oordeel en naar de godsdienstige behoefte van de gemeente'. Daarmee is de neerwaartse trend definitief ingezet.

In grote delen van de Hervormde Kerk wordt de regelmatige prediking van de catechismusprediking in de tweede helft van de 19de eeuw volledig achterwege gelaten of verregaand aangepast bij de behoefte van de hoorders. Met alle gevolgen van dien! Alleen het behoudende deel houdt er gelukkig aan vast. Binnen de Afgescheiden kerk houdt men vast aan het voorschrift van de DKO: wekelijks preken uit de HC. In vacante gemeente wordt vaak de verklaring van een oudvader gelezen. Smijtegelt is zeer geliefd! Men wil daar trouw zijn aan de wortels van de Reformatie. Hoewel de praktijk van artikel 68 van de DKO, 'jaarlijks rond', soms wat ruim uitgelegd werd. Dit 'ruim uitleggen' houdt een gevaar in zich. Daarover een volgende keer meer.

(Voor deze artikelen is dankbaar gebruik gemaakt van: "De eenvoudige Heidelbergse, een korte geschiedenis van de Catechismuspreek in Nederland", dr. A. Baars; Apeldoornse studies, nr. 59. Deze 73 pagina's moet zeker elke ambtsdrager lezen.)

'GIJ ZULT MIJ LEIDEN DOOR UW RAAD'

'Zestig jaar geleden heb ik het ambt van de Heere gekregen. Nu heb ik het terug mogen geven,' zei ouderling J.M.A. Diepeveen tegen de gemeente in Enter toen hij op nieuwjaarsdag voor het laatst een preek las. Zaterdag wordt een afscheidsbijeenkomst gehouden. 'De Heere de eer voor wat Hij heeft gegeven.'

Op 31 maart hoopt Diepeveen 86 jaar te worden. In totaal stond hij 59 jaar en 9 maanden in het ambt: van 1 januari 1966 tot 4 augustus 1980 als diaken in Hendrik-Ido-Ambacht, sinds 18 januari 1981 als ouderling in Enter.

Zes jaar geleden zei hij tegen de kerkenraad dat hij zich niet herkiesbaar stelde. Tijdens een huisbezoek las hij echter Psalm 92: 'In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen; zij zullen vet en groen zijn'. 'Dat trof me. Ook mijn belijdenstekst uit 1959 kwam terug: 'Doet handeling totdat ik kom' (Luk. 19:13). Ik heb tegen de kerkenraad gezegd: Ik mag nog niet bedanken'.

Diepeveen tobt inmiddels met zijn gezondheid. 'Vorig jaar ben ik met catechiseren gestopt. In juli viel ik van de trap. Ook bleef ik maar moe. De twee stents die in 1997 na een hartinfarct zijn geplaatst, bleken nu voor 70 procent dicht te zitten. Vorige maand is dat verholpen. Er zijn twee extra stents

geplaatst, maar één ader kan niet worden opengemaakt. Het is nu tijd om het ambt neer te leggen. Daar heb ik rust op gekregen.'

NAAR TWENTE

Het echtpaar Diepeveen woont in het buitengebied van Enter, twee-onder-een-kap met een dochter en schoonzoon. Diepeveen groeide op in Veenendaal, maar kwam door zijn huwelijk in Hendrik-Ido-Ambacht terecht. Daar werd hij anderhalf jaar later tot diaken gekozen. Hij was toen 25 jaar. Onvergetelijke herinneringen heeft hij aan sterfbedden van kinderen des Heeren.

Lange tijd werkte Diepeveen in de financiële sector, maar in 1978 werd hij maatschappelijk werker bij het Leger des Heils. 'Schitterend werk. Ik ging er veel met zwervers om. Een predikant vroeg: Waarom doe je dat? Ik zei: Soort zoekt soort'.

's Zomers verbleef Diepeveen met zijn gezin in de bungalow die hij in Holten had laten bouwen. 'Op een avond in 1979 wandelden we door Enter. Toen bepaalde de Heere me erbij dat ik hier ouderling zou worden. Later dat jaar werd ik tot maatschappelijk werker in Rijssen benoemd. Mijn vrouw wilde niet mee, maar dat veranderde toen

in de kerk van Hendrik-Ido-Ambacht 1 Thessalonicenzen 5 werd voorgelezen: Hij Die u roept, is getrouw, Die het ook doen zal'.

EERSTE EN LAATSTE PREEK

Het ambtelijk werk wordt in Enter nu gedaan door vijf ouderlingen. De enige diaken is ernstig ziek. Toen Diepeveen er kwam, was de situatie heel anders: de diaken bedankte na een conflict, een ouderling later ook en de oudste ouderling kon geen werk meer doen. Diepeveen bleef alleen over en kreeg bijstand vanuit Rijssen. 'Toen ik alleen in de consistoriekamer zat, werd het nood dat er geen ambtsdrager was die voor me bad. Toen beloofde de Heere echter dat Hij me de woorden in de mond zou leggen. En dat heeft Hij steeds gedaan'.

Diepeveen heeft bijna duizend leediensten geleid. 'De laatste preek die ik las, was van ds. A.T. Vergunst over Psalm 46. De eerste preek was van ds. F.J. Dieleman, over Psalm 73:24: 'Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen'. Ik heb tegen de gemeente gezegd: Dat eerste heeft de Heere willen doen; Hij heeft altijd geholpen. Het is mijn uitzien dat ook het tweede vervuld wordt'.

Ouderling J.M.A. Diepeveen neemt afscheid.

Een metgezel in verdrukkingen

Een gids voor mensen in ziekten en zorgen

John Willison

uitg. Den Hertog; 304 blz; € 28,50.

Een metgezel in verdrukkingen

Waarom zendt de Heere ziekte in het leven? Wat moeten onherborenen bij ziekte doen? Hoe moeten Gods kinderen handelen als zij weer genezen mogen? Het zijn drie van de vele vragen die de Schotse predikant John Willison (ca. 1680-1750) behandelt in het boek "Een metgezel in verdrukkingen. Een gids voor mensen in ziekten en zorgen". Willison is een tijdgenoot en geestverwant van Thomas Boston en de broers Erskine.

Pastoraal gaat Willison in op tal van vragen en tegenwerpingen die kunnen oprijzen bij een zieke of bij degenen die een zieke omringen. Steeds weer dringt hij aan op het voorbereid zijn op het sterven. Hij stelt daarbij indringende vragen: 'U schrikt er niet voor terug 's avonds uw kleren uit te trekken om uw lichaam een beetje rust te gunnen; waarom zou u er dan voor terugschrikken om u te ontdoen van het kleed van uw lichaam als God u roept om eeuwige rust te krijgen voor uw ziel?'

Willison geeft geestelijke raad aan stervenden: 'Wees naarstig in het verzamelen van uw bewijzen voor de hemel en het eeuwige leven, zodat u zich niet met een mischientje in dat donkere dal begeeft'. Maar de predikant benoemt ook praktische punten als het tijdig opstellen van een testament.

Indrukwekkend zijn de sterfbedgetuigenissen van bekende en onbekende personen uit de kerkgeschiedenis die Willison opschreef. Het boek bevat ook gepaste gebeden die bij een ziek- of sterfbed kunnen worden uitgesproken, evenals 'troostrijke teksten voor stervende gelovigen'.

Ds. M. Krijgsman heeft voor een toegankelijke vertaling van dit werk gezorgd. De predikant van de Gereformeerden Gemeente in Nederland bewijst daar mensen die (veel) met zieken te maken hebben een goede dienst, maar uiteindelijk ons allemaal, want zoals Willison het zegt, moeten we allen altijd gereed zijn: 'Beijver u om elke dag zó te door te brengen alsof het uw laatste was. Beschouw ziekte en dood altijd als zeer nabij'. 'Morgen kan het te laat zijn; de hand des Heeren kan dan gesloten zijn en de deur van genade op slot'.

W.G. HULSMAN, RHENEN

Een gouden kleinood

Joos van Laren

uitg. Den Hertog; 190 blz; € 19,90

(hertaald en ingeleid door

K.W. van Luik).

Een gouden kleinood

Joos van Laren werd in 1586 geboren in het Zeeuwse Arnemuiden. Hij droeg de voornaam van zijn vader en van zijn grootvader. Zijn vader was predikant in Arnemuiden. De jonge Joos is predikant geweest in Ellewoutsdijk en Oudelande, in IJzendijke, in Koudekerke en in Vlissingen. Hij bestreed Arminius en de remonstranten, keerde zich tegen overheidsbemoeiing in kerkelijke zaken en was revisor van de Statenvertaling.

Joos van Laren was, net als meerdere predikanten in zijn tijd, duidelijk beïnvloed door het puritanisme. Dit is zichtbaar in de opbouw van zijn preken, waarin hij, in overeenkomst met veel puriteinen, niet heel veel aandacht geeft aan de exegetische, maar wel aan een uitvoerige toepassing.

Over deze dingen is te lezen in het Woord vooraf van de hertaler van "Een gouden kleinood", K.W. van Luik. Joos van Laren jr. was een vertegenwoordiger van de Nadere Reformatie. De bestrijding van volkszonden komt in de twaalf preken in "Een gouden kleinood" ook aan de orde. Die strijd was gericht tegen de ontheiliging van Gods dag, tegen oneerbaarheid, pronkzucht en dronkenschap. Zijn zoon Abraham van Laren heeft de preken na de dood van zijn vader uitgegeven. Die zoon was uitgever geworden in Vlissingen en had ook veertien boeken van Koelman gepubliceerd.

Sommige preken in "Een gouden kleinood" horen bij elkaar, als zijnde één geheel; andere staan op zichzelf. Ze gaan allemaal over de zestiende Psalm. Het boek draagt dus terecht de titel "Een gouden kleinood". De lezer die geestelijk leven kent, zal het ook als zodanig ervaren. De originele titel was "Korte en Bondige Verklaringe van den Sesthienden Psalm".

Deze korte preken tellen tussen de 3000 en 5000 woorden, waardoor ze geschikt zijn voor een korte leesdienst. De hoorders worden ernstig aangesproken en gaan nooit zonder een ernstige boodschap naar huis. Daarom: van harte aanbevolen voor persoonlijk en kerkelijk gebruik.

DS. C.J. MEEUSE, ARNEMUIDEN

KERKNIEUWS

BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

te Franklin Lakes (New Jersey, VS),
ds. P.C. Vlot te Krabbendijke;
te Haamstede,
ds. J. van Rijswijk te Oud-Beijerland;
te Kruiningen,
ds. L. van der Kuijl te Waarde;
te Middelburg-Centrum,
ds. S. Maljaars te 's-Gravenpolder;
te Oosterend (Texel),
ds. E. Bakker te Veen;
te Rotterdam-Alexanderpolder,
ds. J.B. Huisman te Ede;
te Wageningen,
ds. H.A. van Zetten te Nieuw-Beijerland.

BEDANKT

voor Emmeloord,
ds. G.J. Baan te Rotterdam-Zuidwijk;
voor Nieuwdorp,
ds. W. Mouw te Opheusden;
voor Ouddorp,
ds. D. de Wit te Kesteren.

UITZENDDIENST ZGG EDE

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Ede en het deputaatschap voor de Zending Gereformeerde Gemeenten nodigen u uit voor het bijwonen van de kerkdienst waarin Adjan en Nicolien Boogaard zullen worden uitgezonden naar Albanië. Adjan hoopt daar te gaan werken als theologisch docent en toeruster. De uitzenddienst vindt plaats op maandag 30 maart (19.30 uur) in de Petrakerk in Ede, Lunterseweg 25. Ds. J.B. Huisman gaat in deze dienst voor; de uitzending wordt verricht door ds. S. Maljaars, tweede voorzitter van het zendingsdeputaatschap. De dienst is ook rechtstreeks te volgen via petrakerkede.nl/live-luisteren. Kort na de uitzenddienst vertrekken Adjan en Nicolien Boogaard naar Albanië.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIDDERKERK 31 JANUARI 2026

Namens de roepende kerk van Alblasserdam opent ds. M.H. Schot de vergadering op de gebruikelijke wijze. Bij de te memoreren punten

wordt het overlijden van mevrouw Van der Heiden-van Leeuwen genoemd, de weduwe van wijlen ds. B. van der Heiden. Ook wordt het overlijden van oud-evangelist G. van de Breevaart gememoreerd. Het moderamen bestaat uit ds. J. van Rijswijk, preses; ds. M.H. Schot en ds. H.A. van Zetten, assessoren; ouderling A.J. van Driel, eerste scriba; ouderling J.L. Goudswaard, tweede scriba; ouderling A. Hak, quaestor. T.A. Stoop, bestuurder van Cedrah, benoemt enkele actuele ontwikkelingen. De doordenking van zorg en identiteit blijft aandacht vragen. De catechisatie in Nebo waar ook de ouderen aanwezig zijn, en de inzet van pastoraal medewerkers zijn hiervan concrete voorbeelden. De fusie tussen Cedrah en de RST krijgt dit jaar vorm. De binding met de Gereformeerde Gemeenten wordt ook na de fusie via de Commissie van Advies vormgegeven.

De voorzitter van de Raad van Bestuur van Sirjon, J. van Ginkel, licht het jaarverslag toe. Hij benadrukt dat de identiteit verweven is met de dagelijkse gang van zaken op de locaties. Hij spreekt zijn dank uit voor de betrokkenheid van de kerken bij Sirjon, zoals deze in deze classis concreet wordt ervaren rondom de nieuwe locatie in Ridderkerk. Benadrukt wordt dat de zorgen rond de arbeidsmarkt, de financiën én de vrijheid om de zorg identiteitsgebonden vorm te geven, een gezamenlijke opgave blijft. Diaken A. van der Beek, lid van de Commissie van Advies van De Vluchtheuvel, licht het jaarbericht toe. De nood in huwelijk en gezin neemt toe als we zien dat de vraag bij De Vluchtheuvel in 2025 met 24% is gestegen. Van der Beek is blij met het vertrouwen van kerkelijke gemeenten in De Vluchtheuvel. Er is een groeiende vraag naar gastouders waar jongeren tijdelijk kunnen verblijven.

Ouderling M.J. de Vries geeft een toelichting op de door de Classicale Evangelisatiecommissie gedane werkzaamheden. Het werk in In de Gouwstraat mocht zijn voortgang hebben. Het is verblijdend dat er drie

catechisanten zijn die aangegeven hebben lid te willen worden. Het verslag van de achterbanvergaderingen 2025 van de Driestar-Wartburg wordt besproken, evenals de vooraankondigingen van de ontmoetingsavonden kerk en school in 2026. Het belang om deze bijeenkomsten te bezoeken, wordt onderstreept. De suggestie wordt gedaan om binnen elke kerkenraad een 'vaste broeder' hiervoor te benoemen.

Als afgevaardigden voor de komende Particuliere Synode Zuid-West worden gekozen: ds. H.E.P. Fortuijn, ds. J. van Rijswijk, ds. M.H. Schot en ds. H.A. van Zetten, en de ouderlingen G. Boer, A.J. van Driel, J.L. Goudswaard en A. Hak. Ds. G.W.S. Mulder krijgt de gelegenheid om verslag te doen van de weg die de Heere met hem heeft gehouden wat betreft het aannemen van het beroep naar Gouda. Hierna overhandigt hij de benodigde stukken. De akte van ontslag van de classis Ridderkerk wordt voorgelezen en ondertekend. Hierna spreekt de preses hem hartelijk toe. Ds. Mulder wordt bedankt voor de vele en gewaardeerde werkzaamheden binnen onze classis. Vanaf 2009 tot 2026 heeft ouderling N.J. Teerds als scriba vele werkzaamheden verricht ten behoeve van onze classis. In verband met zijn afscheid richt de preses zich tot broeder Teerds met woorden van dank en waardering. In verband met het vertrek van ds. Mulder worden de consulentschappen opnieuw verdeeld. De gemeente van Goudswaard is voor de volgende vergadering de roepende kerk. Ouderling D. Rosbergen gaat voor in gebed. De preses bedankt voor de wijze van vergaderen en sluit de vergadering.

A.J. van Driel, eerste scriba

BERICHTEN

CONTACTDAG WINSTUITVERLIES

Op zaterdag 28 maart (10.15 uur) organiseert Stichting Winstuitverlies de voorjaarscontactdag in de Bethlehemkerk te Woerden. Ds. A.A. Egas, emeritus predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerken, spreekt over 'Ik ben de Heere, uw Heelmeester'. Er is een gezamenlijke lunch. Iedereen die getroffen is door, betrokken is bij of een geliefde heeft verloren door kanker is welkom. Aanmelden verplicht: www.winstuitverlies.nl

WANDELINGEN DORDRECHT

In Dordrecht worden op de volgende zaterdagen stadswandelingen gehouden: 11 april, 16 mei, 13 juni, 11 juli, 29 augustus, 5 september, 19 september en 10 oktober. De aanvangstijd is steeds om 10.30 uur. Aanmelding verplicht: tel. 06-13449386, of per mail: a.nelemans1959@gmail.com Vrije giften komen ten goede aan de Vrienden van Heidelberg en Dordrecht.

WANDELINGEN MIDDELBURG

Op 8 en 22 april, 22 juli, 5 augustus, 2 september en 21 oktober worden in Middelburg wandelingen in het thema 'Oranje en Middelburg' gehouden van ongeveer twee uur. Start: ingang station Middelburg om 14.00 uur (maximaal twaalf personen). Vrijwillige bijdrage voor de John Knox Foundation (steun voor reformatisch onderwijs in Schotland). Aanmelding: k.weststrate@specialescholienkapelle.nl of tel. 06-31322267.

VERKOPINGEN

Elspeet - Op donderdag 26 maart (10.00-12.00 en 19.00-20.30 uur) is er in Elspeet een verkoop van tweedehands kleding. De opbrengst is voor ZGG. Locatie: Nachtegaalweg 11.
Kruiningen - Op maandag 23 maart (19.00-21.00 uur) en dinsdag 24 maart (9.00-12.00 uur) wordt in Kruiningen een kledingbeurs gehouden in het verenigingsgebouw

van de Geref. Gemeente aan de Hansweertsestraatweg 1. De opbrengst is voor stichting Elim en de vervolgde kerk (kledingbeurskruiningen@gmail.com).

Middelburg-Zuid - In de Zuiderkerk te Middelburg (Schoutstraat 1), wordt woensdag 25 maart (19.00-21.00 uur) en donderdag 26 maart (8.45-11.00 uur) een kleding- en speelgoedbeurs gehouden. De opbrengst is voor de kerk en goede doelen.

Nieuwer Ter Aa - Op vrijdag 27 maart (15.30-17.00 en 19.00-20.30 uur) is er in Nieuwer Ter Aa een tweedehandskledingbeurs in Het Anker, Kerklaan 4. Info: tel. 06-21925188. De opbrengst is voor evangelisatiepost de Hoeksteen en stichting Jafet.

Oudemirdum - De vrouwenvereniging te Oudemirdum houdt op zaterdag 28 maart (10.00-14.30 uur) een verkoping t.b.v. de kerk, zending en evangelisatie. Om 13.00 en 14.00 uur is er een verkoop per opbod. Locatie: kerkgebouw Huningspaed 3.

Scherpenzeel - Sionkerk, Renes 121, zat. 21 maart, 9.30-11.30 uur, kledingbeurs t.b.v. Simon de Looier.

Stolwijk - Op zaterdag 28 maart (10.00-14.30 uur) houdt de Geref. Gemeente te Stolwijk een actiemarkt t.b.v. de kerk, met 35 kramen, een eetplein, een kinderplein en een veiling. Locatie: Verdouw bouwproducten, Middelblok 166 te Gouderak.

Waardenburg - Vrouwenvereniging Alle den Volcke te Waardenburg houdt op vrijdag 27 maart (15.00-20.00 uur) een verkoping in gebouw De Hoeksteen, Dorpsstraat 1. De opbrengst is voor kerk en zending.

ZANGMIDDAG IN THOLEN

Op zaterdag 21 maart is er in de Rehobothkerk te Tholen (ds. G.H. Kerstenstraat), een zangmiddag met de vrienden met een beperking, m.m.v. Thools mannenkoor Rehoboth. Onze vrienden mogen tussen de mannen van het koor verschillende

bekende psalmen meezingen. De middag begint om 14.30 uur. Iedereen is welkom.

ZANGAVONDEN

Dordrecht - Grote Kerk, vr. 27 maart, 20.00 uur, mannenzangavond m.m.v. Henk Frank Strijkert en Dick Slagman, orgel; leiding ds. A. Schot; collecte voor Theologische School (meer informatie: naarhetconcert.nl).

Kruiningen - Kerk Geref. Gemeente, zat. 28 maart, 19.30 uur, psalmzangavond met bovenstem (Datheen en 1773), Kees van der Maas, orgel; leiding stud. L.J. van den Berge; collecte voor stichting Ttoliweka.

Leeuwarden - Doopsgez. Kerk, Wirdumerdijk 18, vr. 27 maart, 19.30 uur, mannenkoor Harpe Davids, Noorder Jongerenkoor; meditatie evangelist S. de Visser; avond gaat uit van evangelisatiepost Achter de Hoven (toegang vrij), meer informatie: inloophuisachterdehoven.nl

Rhenen - Kerk Geref. Gemeente, Achterbergsestraatweg 59a, zat. 28 maart, 19.30 uur, psalmzangvereniging Harpe Davids, Julian Klok, orgel; collecte voor ZGG.

Vlissingen - St. Jacobskerk, zat. 28 maart, 19.30 uur, zangavond t.b.v. Stichting de Oase in Ouddorp m.m.v. gem. koor Asaf en Ridderkerks mannenkoor, Jacco Goud, orgel; leiding ouderling C.M. van der Maas.

Yerseke - Kerk Geref. Gemeente, zat. 28 maart, 19.30 uur, mannenkoor de Lofzang en gem. koor Yerseke, Martijn Kooijman en Pieter Heykoop, orgel; leiding ds. C. van Krimpen; collecte voor Bijzondere Noden.

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE
TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

KERKDIENSTEN

ZONDAG 22 MAART 2026

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Alblasserdam** 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. C. Sonneveldt; **Alphen aan den Rijn** 15.30 uur ds. H. Brons; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Amsterdam** 10.00 en 16.30 uur stud. H.R. Keurhorst; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. R.A.M. Visser; **Barneveld-Centrum** (locatie: GG Barneveld-Zuid) 8.30 en 14.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 11.00 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Benthuizen** 9.30 uur (H.D.) ds. G. Clements; **Berkenwoude** 10.00 en 19.00 uur ds. M.L. Dekker; **Bodegraven** 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 15.00 uur ds. J. IJsselstein; **Borssele** 9.30 en 18.00 uur ds. W. de Jong; **Boskoop** 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 10.00 en 15.30 uur ds. J. Beens; **Burgh-Haamstede** 19.15 uur ds. G.J. Baan; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 13.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; **Delft** 15.30 uur ds. J.B. Zippro; **Den Haag-Scheveningen** 10.00 en 16.00 uur stud. L.J. van den Berge; **Den Helder** 10.00 en 16.00 uur ds. D. de Wit; **Deventer** 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Dinteloord** 18.30 uur ds. G.J. van Aalst; **Dirksland** 15.00 uur stud. W. van Ee; **Doetinchem** 9.30 en 16.30 uur ds. P.G. Heijkamp; **Dordrecht** 16.45 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Drachten** 9.30 en 15.00 uur ds. G. van Manen; **Ede** 9.30 uur ds. J.B. Huisman en 16.00 uur ds. B. Labee; **Emmeloord** 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; **Enkhuizen** 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 19.00 uur ds. J. Kroon; **Enschede** 15.00 uur ds. S.W. Janse; **Enter** 15.00 uur ds. P.D. den Haan; **Ermelo** 9.30 en 18.30 uur ds. K. Boeder; **Genemuiden** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 14.00 uur ds. P.C. Vlot en 18.30 uur ds. M. Boersma; **Gorinchem** 10.00 en 16.00 uur stud. D. de Jong; **Gouda** 16.30 uur ds. G. Clements; **Goudswaard** 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; **'s-Gravenzande**

15.30 uur ds. M.L. Dekker; **Groningen** 18.30 uur ds. G. van Manen; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. J.C. Kriekaart; **Hendrik-Ido-Ambacht** 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. M.H. Schot; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoofddorp** 18.30 uur ds. P. Mulder; **Houten** 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. W.A. Zondag; **Kampen** 15.30 uur ds. K. Boeder; **Kamperland** 18.00 uur ds. A.E. Brijder; **Kapelle-Biezeling** 10.00 en 16.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Klaaswaal** 9.30 en 18.00 uur stud. W. van Ee; **Kootwijkerbroek** 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 10.00 en 16.00 uur ds. C. van Krimpen; **Krabbendijke** 9.30 en 18.00 uur ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 14.00 uur ds. C. van Ruitenburg; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 14.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Lisse** 10.00 en 16.00 uur ds. J. Kroon; **Meliskerke** 9.30 en 14.30 uur ds. A.E. Brijder; **Melissant** 10.00 uur ds. J. de Kok en 19.00 uur ds. J.M. Evers; **Middelburg-Centrum** 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Mijdrecht** 19.00 uur ds. B. Labee; **Moerkapelle** 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. H. Brons; **Naaldwijk** 19.15 uur ds. G.W.S. Mulder; **Nieuw-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Karens en 14.00 uur stud. K.L. Blok; **Nieuwe-Tonge** 10.00 uur ds. G.J. van Aalst; **Nieuwer Ter Aa** 19.00 uur ds. W. Visscher; **Nieuwerkerk** 15.30 uur ds. A.A. Brugge; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 14.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Nunspeet** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schot; **Ooltgensplaat** 18.30 uur ds. J. de Kok; **Oostburg** 18.30 uur stud. K.L. Blok; **Oosterland** 10.00 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; **Oostkapelle** 9.30 uur ds. C. Harinck; **Opheusden** 9.30 en 16.00 uur ds.

W. Mouw; **Opperdoes** 19.00 uur ds. D. de Wit; **Ouddorp** 14.30 uur ds. M. Blok; **Oude-Tonge** 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. van Ruitenburg; **Oudemirdum** 19.00 uur ds. A. Verschuure; **Poortugaal** 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. M. Joosse; **Poortvliet** 18.30 uur ds. J.J. Tanis; **Puttershoek** 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Rhenen** 18.30 uur ds. W. Mouw; **Ridderkerk** 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Rijssen-West** 9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 18.30 uur ds. M. Joosse; **Rotterdam-Alexanderpolder** 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Rotterdam-Centrum** 18.30 uur stud. L.J. van den Berge; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenisse** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Sliedrecht** 9.30 en 17.00 uur ds. R.T. Michielse; **Soest** 9.30 en 16.00 uur ds. W. Silfhout; **Spijkenisse** 14.30 uur ds. G.J. Baan; **Sprang-Capelle** 14.30 uur ds. E. Bakker; **Stolwijk** 10.00 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; **Terneuzen** 10.00 uur stud. K.L. Blok en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; **Terwolde-De Vecht** 9.30 en 14.30 uur ds. J. Janse; **Tholen** 10.00 uur ds. J.J. Tanis; **Tricht-Geldermalsen** 10.00 en 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Urk** 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Veen** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 9.30 uur ds. B. Labee en 16.30 uur ds. J.B. Huisman; **Vlaardingen** 10.00 en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Waarde** 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Waardenburg** 18.30 uur ds. J. Beens; **Wageningen** 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Werkendam** 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Westkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Westzaan** 19.00 uur stud. H.R. Keurhorst; **Wierden-Aadorp** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Woerden** 10.00 en 18.30 uur ds. J. IJsselstein; **Wolphaartsdijk** 9.30 (H.A.) en

18.30 uur ds. G. Hoogerland en 14.30 uur ds. M. Karens; **Zeist** 18.45 uur ds. J.B. Huisman; **Zoetermeer** 10.00 en 18.30 uur ds. J.B. Zippro; **Zwijndrecht** 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Zwolle** 19.00 uur ds. A. Schot.

DINSDAG 24 MAART 2026

Aalburg 19.30 uur ds. F. Mulder; **Ede** 19.30 uur ds. J.B. Huisman; **Nieuwe-Tonge** 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Nijkerk** 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Uddel** 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Urk** 19.30 uur ds. A.J. de Waard; **Yerseke** 19.30 uur (Tijdrede) ds. W. de Jong.

WOENSDAG 25 MAART 2026

Aalst 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Capelle aan den IJssel-West** 19.45 uur ds. A.P. Baaijens; **De Valk-Wekerom** 19.30 uur ds. B.J. van Boven; **Dinteloord** 19.30 uur ds. M. Karens; **Elspeet** 19.30 uur ds. G. van Manen; **Gouda** 19.30 uur ds. A. Schot; **Hoogeveen** 19.30 uur ds. A. Schreuder; **Kesteren** 19.30 uur ds. D. de Wit; **Meeuwen** 19.30 uur ds. W. Visscher; **Middelharnis** 19.30 uur (Evangelisatiedienst) ds. J.B. Huisman; **Nieuwdorp** 19.30 uur ds. J. van Laar; **Nisse** 19.30 uur ds. E. Bakker; **Ooltgensplaat** 19.30 uur ds. W. Silfhout; **Oosterend (Texel)** (Biddag) 10.00 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Oppendoes** 19.30 uur ds. G. Beens; **Oud-Beijerland** 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Oude-Tonge** 19.30 uur ds. M. Joosse; **Poederloijen** 19.30 uur ds. C. Sonneveld; **Rijssen-West** 9.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rotterdam-Alexanderpolder** 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Scherpenzeel** 19.30 uur ds. J. Beens;

Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. J. Janse; **Wageningen** 19.30 uur ds. M.G. van Middendorp; **Werendam** 19.30 uur ds. H.J. Agteresch; **Westzaan** 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Zwolle** 19.30 uur ds. S.W. Janse.

DONDERDAG 26 MAART 2026

Alblasserdam 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barendrecht** 19.30 uur (voor de GBS) ds. W.J. Karels; **Barneveld-Zuid** 13.30 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; **'s-Gravenzande** 19.45 uur ds. A.A. Brugge; **Kootwijkerbroek** 19.30 uur ds. G. Beens; **Krimpen aan den IJssel** 19.45 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Leiderdorp** 13.00 uur (huw.bev.) ds. P. Mulder; **Nieuwer Ter Aa** 19.30 uur ds. M. Blok; **Ouddorp** 19.30 uur ds. C. Hogchem; **Ridderkerk** 14.30 uur (huw.bev.) ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 19.30 uur ds. C. Sonneveld; **Slidrecht** 19.30 uur ds. R.T. Michielse; **Sprang-Capelle** 19.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Stolwijk** 19.30 uur (voor de GBS) ds. B.J. van Boven; **Tricht-Geldermalsen** 19.30 uur ds. W. Mouw.

VRIJDAG 27 MAART 2026

Kootwijkerbroek 14.00 uur (huw. bev.) ds. G. Beens; **Woerden** 14.30 uur (huw.bev.) ds. G.W.S. Mulder.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 22 MAART 2026

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2) 9.30 uur; **Amsterdam** (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.00 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur

evang. S.R. van Klinken; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 16.30 uur evang. A. van Setten; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 14.00 uur evang. M. Rozema; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

*‘Onze verlossing
heeft God meer
gekost dan wat
is besteed aan de
gehele schepping’*

Thomas Watson

ADVERTENTIES

Advertenties en familieberichten aan

Verloop, Alblasserdam:

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
078-6912899, saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag

vóór de week van verschijning
aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties
uiterlijk aanleveren maandag 9.00 uur.

Vakantie terugverdienen?
www.diskoffer.nl
vakanties met zondagrust

Nieuw in Friesland: sfeervol
logeerhuisje voor 2-4 personen.
Rust, ruimte en comfort
itjachtvild.nl | 06-48660620

Zeeland - Huis te huur Yerseke
Zomervakantie 31-7 t/m 14-8
Gezinswoning voor 2-3
kinderen, op loopafstand van
winkels, kerk en zee. Voor info:
0612791124

Leven met autisme?
 TAMIM
www.tamim.nu

Ervaar rust tussen de Scheldes
in Zeeland! **B&B De Bakkeet**
Kijk voor beschikbaarheid op
www.zeeuwsoefje.nl Of neem
contact op via 0621833003

Zakelijke en Familie Mediation
vanuit een christelijke achtergrond
Bel 0318-250105 of mail naar
info@vanweelden-mediation.nl
Wij zijn gevestigd i/h midden van NL.

NIEUW, VERSCHENEN:

De gulden middenweg

DS. J. DE KOK

Gods Woord is heel duidelijk. Er zijn twee wegen naar de eeuwigheid. Een middenweg is er niet. Je bent of op reis naar de hemelse heerlijkheid, of op reis naar de eeuwige rampzaligheid.

En toch wandelen er veel mensen op de middenweg. Hoe...? Dat lees je in dit boek. Het is de weg van God een beetje en de wereld een beetje. Het lijkt een gulden middenweg maar niets is minder waar.

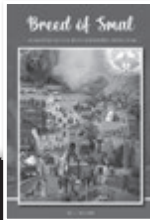
'De gulden middenweg' is een boek ter toetsing van ons leven. Op welke weg lopen wij naar de eeuwigheid?

€ 23,90

Breed of Smal

IS OOK WEER LEVERBAAR, 11E DRUK

Ook verkrijgbaar via uw boekhandel

Drukkerij/uitgeverij van Velzen - Krabbendijke

Zuidweg 19 - Krabbendijke

Tel. 0113 - 501402

www.velzenbv.nl

ljmeuwsen@velzenbv.nl

bijzondere noden
handen van de kerk

GEDENKT DER GEVANGENEN...

Namens de Gereformeerde Gemeenten steunen we christenen in verdrukking en vervolging. Naast diaconale hulp bieden we ook toerusting en bijbelse literatuur.

Steunt u mee?
Doneren kan met de QR-code of via
NL52 INGB 0000 3074 47 o.v.v.
Vervolgde Kerk

2e hands kleding- speelgoedbeurs

Vrijdag 20 maart van 19-21 uur en zaterdag 21 maart van 8.30-10 uur. Groot aanbod kinderkleding, tiener/volwassenkleding, schoenen, kinderbodigheden, boeken, (buiten) speelgoed. Opbrengst is voor **St. Samarita Waardenburg**. Voor meer info: www.samarita.nl

Molen de Zwaluw in Kesteren Zaterdagavond 21 maart

19.00 uur - 20:45 uur
Pilot of van de MAF, Jan Zwart
PowerPoint Presentatie
Samenzang o.l.v. Arthur de Jong (op het nieuwe orgel in de zaal)
Collecte: MAF Nederland
Reserveer via: www.arthurdejong.nl

Psalmzangavond Dordrecht

DV zaterdag 21 maart is er een grote psalmzangavond. De toegang is gratis en de collecte is bestemd voor de renovatie van de Elimkerk - Capelle Middelwatering.
Ds. H. van der Heiden verzorgt de opening en meditatie. Organist is **Huig van der Knijff** en **Wilhelm Groenendijk** speelt mee op de trompet.
Aanvang 19.00 uur, zodat ook de kinderen mee kunnen zingen en in het programma zijn ook bekende psalmen opgenomen. Het adres is Lange Gelderse-kade 2, 3311 CJ Dordrecht en de kerk gaat om 18.30u open. U/jij komt toch ook?

Nieuw in Zeeland!

www.campingdevierwindstreken.nl
Tel. 06 250 500 61

FAMILYSTREAM UPDATES

Volg ons whatsapp kanaal

NIEUW
Jong Gemengd Koor Laudate Deum

Kinderopvang 't Schansje is een kleinschalig, christelijk kinderdagverblijf in Zaltbommel. Wij hebben een kinderdagverblijf en een buitenschoolse opvang. Wij zijn per direct op zoek naar enkele collega's:

Pedagogisch beleidsmedewerker/coach
HBO denk- en werkniveau
Voor 18-20 uur

Pedagogisch professional
MBO denk- en werkniveau
Voor 15-20 uur

Ben je enthousiast, flexibel, doortastend en oplossingsgericht, dan zijn we op zoek naar jou! Interesse? Stuur dan een brief met CV naar info@tschansje.nl
Heb je nog vragen, dan kun je bellen naar Arthur van der Schans: 06 - 13 85 26 38. Ook ben je van harte welkom om kennis met ons te komen maken en geven we je graag een rondleiding.
Studenten die in het laatste jaar van de opleiding zitten, nodigen wij ook van harte uit om te solliciteren.

NIEUW in **Lunteren**: 6-pers. luxe vakantiewoning op rustig park in de bossen.
vakantiehuisvollemaan.nl
06 21 38 23 55

Middelburg-Veere, beleef rust en ruimte voor 2 personen.
www.kleinsintjan.nl

PSALMZANGAVOND KONINGS DAG D.V. 27 APRIL
Ger. Gem. Opheusden 19.00 uur
Organist: Arthur de Jong
Meditatie: stud. L.J. vd Berge

Mooi 6-persoons chalet te huur in **Ouddorp** vlak bij dorp en zee op rustig klein familiepark. Chalet is van alle gemakken voorzien. Kijk op www.ouddorpchalet.nl of bel 0653153744.

Nieuwe theologie uitgaven

€ 28,50

Thomas Brooks
Appels van goud

Het geluk van vroege godsvrucht. Brooks geeft vanuit de Schrift onderwijs over het geluk en de zegen van het dienen van God op jonge leeftijd.

gebonden | 33133862
236 blz. | € 28,50

€ 14,90

Petrus van der Hagen
De afgrond van Gods liefde

Vijf preken. In deze preken staat de auteur stil bij het lijden en sterven van de Heere Jezus Christus.

gebonden | 33133879
112 blz. | € 14,90

€ 19,90

Ds. A. Moerkerken
Jozef leeft nog

Vijftien overdenkingen over het leven van Jozef. Jozef is in velerlei opzichten een type van de Heere Jezus, Die eerst vernederd en toen verhoogd werd.

gebonden | 33134050
256 blz. | € 19,90

€ 14,90

Octavius Winslow
Uitzien naar de morgen

Het gebed van Psalm 130. Het gebed om vergeving en de hoop op Gods genadige verlossing vormen de kern van Winslow's verklaring van Psalm 130.

gebonden | 33125058
142 blz. | € 14,90

Elzenkade 6 | 3992 AC Houten | 030 63 73 434 | www.hertog.nl

Den Hertog uitgeverij

Le hoofd nooit stil? Vast in angst, stress en onrust?

Doorbreek die cirkel en **ervaar rust!**

Gratis online workshop 'Weg met je onrust!' 2 april | 10.00 uur
Jouw eerste stap naar rust en ontspanning!

AB STRESSNONRUSTDEBAAS.NL
Albert van den Berge

tel. 06-25081102

Word vriend en steun de Stichting!
NL35 ABNA 0548 9879 20

De enige troost ook voor het Duitse volk?

Help mee de waarheid terug te brengen!

Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht

Meer informatie? → www.svvhed.org

VERSCHIJNT D.V. JUNI 2026

De levensreis van Jakob
(deel 1) - ds. R.A.M. Visser

±180 blz. • € 16,90
Uitgeverij: GerGem. Apeldoorn
Verkoop t.b.v. verbouwing van de kerk
www.gergemapeldoorn.nl/bestellingboek/
of bel: 06-51088172

Geschikt voor persoonlijk gebruik en leesdiensten

- ◊ HULPVERLENING
- ◊ COACHING
- ◊ TRAINING
- ◊ TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Lunteren | Yerseke
T 06 34 13 30 13 E info@praktijkdenuijl.nl
I www.praktijkdenuijl.nl

Veelal (gedeeltelijk) vergoed door ziektekostenverzekeraars

Welkom op de

jfsg

Meld je (pleeg) kind aan VOOR de brugklas.

Ga naar www.jfsg.nl/aanmelden en vul het formulier in.
Welkom op één van onze gezellige scholen in Apeldoorn, Rijssen en Uddel.

centrale aanmeldweek

25 t/m 31 maart

Jacobus Fruytier
scholengemeenschap

www.jfsg.nl/aanmelden

Oproep!
Nog 45 plekken

Geef Koers

aan onze jongeren!

Wij zoeken jou!
Ga deze zomer mee als
reisleader bij Koers-vakanties

Koers
vakanties

koersvakanties.nl

Een organisatie van de Jeugdbond

CAMPING EN CHALETPARK
"DE VERBORGEN HOEK"

GEZINSCAMPING IN FRIESLAND

- Bosrijke omgeving
- Tussen de Friese Meren
- Ruime kampeerplekken
- Verkoop & verhuur chalets en safaritenten
- 4x per jaar fietsvakanties
- B&B arrangementen

WWW.DEVERBORGENHOEK.NL

de Verrassing
samen vakantie vieren

Wanneer zien we u op Texel?

☎ (0222) 31 89 06
U kunt ons appen of bellen

www.deverrassing.nl

Ezra
zorg-woonboerderij

Wij zoeken collega's

Werk jij met ons mee in ons kleinschalig zorgteam op een prachtige nieuwbouwoek in Beekbergen?

We zoeken diverse enthousiaste collega's voor ouderenzorg, dagbesteding en begeleid wonen:

- > Teamleider zorg en begeleiding
- > Woonbegeleider beschermd wonen
- > Woonbegeleider ouderenzorg
- > Slaapdienst verzorgende IG

We komen graag met je in contact!

Geïnteresseerd? Kijk dan op www.ezra-zorg.nl

Familiedag in Echteld

Kom naar de **Timotheos Familiedag** en steun onze middelbare school in Malawi

Samen ontmoeten, samen bouwen, samen omzien

D.V. zaterdag 4 april | 10.00 - 16.00 uur

Grote markt | Veiling | Knutselen | Ritje met paardentram | Springkussen | Presentatie door veldwerkster Bep

Beleef Malawi van dichtbij met de VR-bril

Locatie: *Duikenburg*
Voorstraat 30 in Echteld

De entree voor bezoekers is gratis.

ONDERNEMERSPLEIN
Dé plek voor jouw volgende job! Ontmoet werkgevers, ontdek nieuwe kansen en geniet van leuke activiteiten.

CHECK:

Vaste grond onder je voeten

Timotheos

Ik ben een TUUNDER
Jij ook?

Start jouw carrière als een echte TUUNDER!

- Een leuk en hecht team
- Goed gereedschap
- Diverse projecten

Bekijk de vacatures of solliciteer direct

LID RAAD VAN TOEZICHT BARNEVELD/OCHTEN

De Raad van Toezicht heeft tot taak **toezicht te houden op het beleid van het College van Bestuur en op de gang van zaken** binnen de Stichting voor Speciaal Onderwijs en Voortgezet Speciaal Onderwijs op Gereformeerde Grondslag te Barneveld. De Raad van Toezicht bestaat uit vijf leden.

Er ontstaat met ingang van het nieuwe cursusjaar een vacature vanwege het vertrek van één van de leden. De kandidaat is, in verband met een evenredige vertegenwoordiging vanuit de achterban, bij voorkeur lid van de Gereformeerde Gemeente.

Draagt u het gespecialiseerd onderwijs een warm hart toe?
Meer informatie leest u op werkenbijrehoboth.nl en u kunt contact opnemen met Jaap van Dam - 06 33 16 25 40.

werkenbijrehoboth.nl

Vacatures

Wegens groei van onze school zijn wij m.i.v. schooljaar 2026-2027 op zoek naar:

Leerkracht

- **Kleuterbouw** 0,4 - 1,0 fte
- **Middenbouw** 0,6 - 1,0 fte

Onze school:

- heeft een ruim en gemoderniseerd gebouw met een groot plein in een rustige wijk
- staat in prachtige omgeving op de Veluwe
- heeft rond de 270 leerlingen en een meelevende achterban
- heeft een prettig en professioneel team
- biedt een inwerktraject op maat

Solliciteren?

E-mail uw sollicitatie naar:
secretarisbestuurders@rhbu.nl
t.a.v. dhr. A. van der Garde

Meer info?

directeur@rhbu.nl
of bel 06-23012523

Reageren kan tot:

D.V. 10 april 2026

Rehobothschool
UDEDEL

werkenbijdeschutse.nl

Leren met hart en handen via De Schutse Academie

Clarine is deelnemer van De Schutse Academie. Ze volgt de interne leerlijn (aspirant) begeleider en vertelt: "Het is fijn dat ik alles wat ik leer kan toepassen in mijn werk." Zo groeit ze stap voor stap in haar vak, samen met haar buddy en met behulp van de trainers.

De Academie is geschikt voor mensen die vanuit andere sectoren willen switchen naar de zorg. De minimumleeftijd voor de interne opleiding is 21 jaar. Met dit certificaat kun je aan de slag binnen De Schutse als (persoonlijk) begeleider.

Wil je meer weten over werken bij De Schutse?

Neem contact op met onze recruiters via 06-39367589 of werkenbij@deschutse.nu. Wij gaan graag met jou in gesprek. Samen kijken we naar de mogelijkheden.

Scan de QR
voor meer
informatie.

W

Vacature

Monteur Buitendienst

40 uur Barneveld Fulltime

Bel, mail of app Evert: 06 - 13607863 • info@vanwolfswinkelwonen.nl

Samen bouwen aan groei

De Rehobothschool is een fijne en goed georganiseerde reformatorische basisschool met ongeveer 270 leerlingen. Met onze collega's zetten we ons in voor de ontwikkeling van onze leerlingen en hebben we aandacht voor hen en voor elkaar.

Met ingang van het nieuwe schooljaar 2026-2027 zijn wij op zoek naar:

- Leerkracht**
wtf en werkdagen in overleg
- IB'er onderbouw**
wtf en werkdagen in overleg

Iets voor jou?
Kijk op rehoboth-opheusden.nl of neem contact op met Gert-Jan Meijering (directeur), 06 41 41 32 15, directie@rehoboth-opheusden.nl, ook voor een kennismaking. We zien je reactie graag tegemoet.

Rehoboth
Opheusden

Wil jij werken met hart voor het kind?

Wij zoeken collega's:

Kom werken bij KOC!

- Orthopedagoog**
regio Zuid
WO | Min. 16 uur p/w
Flexibele werkplek en -tijden
- Ambulant hulpverlener**
regio Noord & Zuid
HBO | Min. 16 uur p/w
Flexibele werkplek en -tijden
- Organisatieadviseur**
WO/HBO | 16-24 uur
Flexibele werkplek en -tijden

Scan voor meer info

Elevate - energiedrankje van NeoLife: goed voor het geheugen, de concentratie, het humeur, mentale rust. Gluten- en suikervrij. Maartaanb. Komme 06-34826766 www.naturalhealthproducts.nl

Uit herdruk geliefde jeugdboeken: Een arme dienstknecht en Een zwakke dienstknecht (ds. J. de Kok), De verbannen dominee van Sluis (over ds. Koelman), Een gelukkige zanger: www.ramshoorn.nl

Stolk Orgels

- huiskorgels
- kerkorgels
- zaalorgels
- maatwerk
- verhuur
- reparatie
- onderhoud

Nieuwerkerk a/d IJssel
Krabbendijke
0180 31 56 52 • www.stolkorgels.nl

Siloah
ZORGGROEP SRJON

Overweeg je een carrièreswitch?

Zet de stap naar de gehandicaptenzorg. Siloah biedt verschillende mogelijkheden om werken en leren te combineren. Vanuit aandacht, geloof en verantwoordelijkheid bied jij waardevolle ondersteuning.

Je werkt in een betrokken team en krijgt begeleiding om het vak te leren. Zo bouw je stap voor stap aan een betekenisvolle toekomst in de zorg.

Kom langs en maak kennis!
siloah.nl/word-zij-instromer

Genade in een Japanse cel
Hoe een moordenaar Christus vond
Bram van der Horst

Ishii Tokichi (1874-1918) is een beruchte Japanse crimineel die na een leven vol geweld en moord ter dood wordt veroordeeld. In zijn cel zorgt een boek van een vreemde-ling echter voor een radicale ommekeer. Genade in een gevangenis vertelt het waargebeurde verhaal van zijn bekering en getuigt van de transformerende kracht van Gods liefde en vergeving.

17,95

de banier
UITGEVERIJ

BROUWER
PSYCHOLOGEN

Psychologische hulp voor kinderen en volwassenen

Brouwer Psychologen geeft hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen bij psychische klachten en in moeilijke situaties. Dat doen we vanuit onze christelijke identiteit, al ruim 35 jaar.

Wij bieden o.a.:

- behandeling
- psychologisch onderzoek

Dit doen we ook voor mensen met een verstandelijke beperking

Locaties: Ridderkerk, Barneveld, Geldermalsen en Apeldoorn Telefoon: 0180-426955
E-mail: info@brouwerpsychologen.nl Website: www.brouwerpsychologen.nl

de kaasstolp

De Kaasstolp zoekt versterking! Wij zijn op zoek naar enthousiaste collega's voor de verkoop van kaas en aanverwante producten. Ben jij een aanpakker en werk je graag in een gezellige omgeving? Dan zoeken wij jou!

Filiaal:
**CAPELLE A/D IJSSEL
RIDDERKERK
ZEIST**

Wat wij bieden:

- Flexibiliteit: 1 tot 4 dagen per week (di/wo/do/vr).
- Werktijden: 08:30 - 17:30 uur.
- Fulltime: Een 4-daagse werkweek is mogelijk.
- Zaterdaghulp: Ook voor de zaterdag zoeken wij versterking.
- Goede verdienen.

Wie zoeken wij?
Of je nu ervaren bent, een schoolverlater bent of een tussenjaar hebt: jouw inzet en motivatie zijn voor ons het belangrijkste. Ervaring is niet vereist; wij leren je het vak graag.

Interesse?
Stuur je CV en motivatie naar info@dekaasstolp-winkels.nl of bel voor meer informatie naar 06-25378384.

Bureau Mark.

Mark Verweij
Psychosociaal therapeut

mark@bureaumarck.nl
+31 (0)6 53 29 69 57
bureaumarck.nl

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging

0172 23 33 38

Vraag het boekje 'Mijn laatste wens'

info@vanstaverenbegrafenisverzorging.nl
Souburghlaan 19, 2741 EK Waddinxveen

begrafenisverzorging Den Hollander

Alleen begrafenissen

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling

Dag en nacht bereikbaar

010 - 460 05 09
info@tdenh.nl
begrafenisverzorgingdenhollander.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer
0318 - 526641
06 - 46376232
www.phvanderleer.nl
De Dijk 30 | Achterberg (Rhenen)

Vraag naar ons gratis laatste-wens-boekje

Vos
begrafenisverzorging

Wij verzorgen alléén begrafenissen in elke woonplaats in Nederland, maar voornamelijk op de Veluwe, in Kampen en omgeving en in Rijssen en omgeving.

Dag en nacht bereikbaar én beschikbaar.

Regio Kampen, IJsselmuiden, Genemuiden
T 038 33 323 83

Regio Rijssen, Enter, Wierden
T 0548 540 053

Regio Veluwe en omliggende gebieden
T 0577 401 689

Vertrouwd verzorgd

www.begrafenisverzorgingvos.nl

de Saambinder
BEWUSTE KEUZE

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteuren: J. van 't Hul, W.G. Hulsman, ds. G.W.S. Mulder
Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers, boeken ter recensie en vragen voor de rubriek 'Vraag en antwoord' naar:
ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten, meditaties en voor vragen die bestemd zijn voor de redactie:
J. van 't Hul
Liedererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E redactie@desaambinder.nl
Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17:00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalings abonnementsgelden:
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen:
voor Nederland: € 15,50 per halfjaar voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:
A.C. Kieboom
21093 Sprinkle Road
Vicksburg, MI 49097
T 001 269 720 3533
E saambinder.noordamerika@gmail.com

Enkele handige websites Gereformeerde Gemeenten:
Algemeen: www.gergeminfo.nl (doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin: www.gemeenteengezin.nl

Studenten: www.studentengergem.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Mensen met een leesbeperking kunnen door middel van een abonnement van de Christelijke Bibliotheek voor blinden en slechtzienden (cbb.nl) wekelijks De Saambinder lezen.

VRAAG EN ANTWOORD DOOR DS. LABEE

Verschuift de prediking onder ons soms niet teveel naar een 'dogmatische hoek' ten koste van het uitstallen van de Naam van de Zaligmaker in Zijn dierbaarheid?

LEGE PREKEN, LEGE BANKEN

ZEGGEN WAT HET NIET IS

De vraagsteller tobde erover dat er soms zoveel aandacht is in de prediking voor wat het allemaal niet is. Daarbij werd de vrees geuit (die eens de titel van een dissertatie dekte): 'Lege preken, lege banken'. Nu betrof deze dissertatie een onderzoek naar de vrijzinnigheid en haar gevolgen in de Gereformeerde Kerken destijds. Daarop doelde deze vraag niet. Maar de vraag was wel duidelijk: dwalen de predikers niet teveel af naar de verdediging van de leer die naar de godzaligheid is?

We erkennen dat het zeker een valkuil kan zijn! Het mag echter wel terdege een onderdeel zijn

van de prediking. Een door God geroepen dienaar van het Goddelijke Woord bedient namelijk het Woord in navolging van de hoogste Profeet en Leraar, Jezus Christus. Hij geeft daar zo heel nadrukkelijk plaats voor in Zijn prediking. Als we bijvoorbeeld Mattheüs 13 bestuderen, blijkt dat het overgrote deel van de acht-en-veertig verzen bestaat uit Zijn onderwijs over wat het *niet* is. En wie zou niet denken aan de vele wee-woorden die we lezen in Mattheüs 23 over de schriftgeleerden en farizeeën? De 'hele' preek met negen-en-dertig (!) verzen is gericht aan de 'slangen en addereengebodsels', die bedreigd worden met de 'helse verdoemenis' (vers 33).

ZEGGEN WAT HET WEL IS

Tegelijk zou het treurig zijn als de prediking bleef steken in de verdediging van de 'oude waarheid'. Want het is juist de Zaligmaker Die zo onbevangen de zaken naast elkaar zet. Om bij het evangelie naar de beschrijving van Mattheüs te blijven, wijzen we op de slotverzen (20-30) van het bekende elfde hoofdstuk. Eerst klinken de huiveringwekkende woorden over het onbekeerlijke Chórazin, Bethsaïda en Kapérnaüm. Aansluitend horen we de Zoon des mensen spreken over het

verkiezend welbehagen van Zijn Vader. En dan klinkt de nodiging tot de zaligheid: 'Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen. Want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht'.

Wat een zegen dat we onze Heidelbergse Catechismus ook mogen hebben. Natuurlijk wordt er in dit leer- en troostboek wel eens duidelijk gezegd wat het niet is. Soms met ronde woorden, zoals Zondag 30 spreekt over de paapse mis als een 'vervloekte afgoderij'. Op andere plaatsen wordt meer 'tussen de regels door' een correctie op dwaalleer gemaakt: zinsneden in Zondag 18 zijn duidelijk tegen de Lutherse dwaling van de ubiqueitsleer of leer van de alomtegenwoordigheid van de Middelaar. Echter veel vaker horen we de Schriftuurlijk-bevindelijke kernen van de Heilige Schrift over wat het wél is.

Het hart van elke prediker ligt bij de prediking van de deugden van God, de noodzakelijkheid, dierbaarheid en onmisbaarheid van Jezus en de noodzaak van de toepassende bediening van de Heilige Geest in het zondaarshart. Ja, dan is het verlangen om met woorden te schilderen wat het wél is. Om iets van de oceaan van eeuwige liefde te tekenen van God de Vader, Die Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft om zondaren zalig te maken.

Lezer(es), is het uw gebed dat de Heere hart en mond van de predikers vervult om tot eer van God en zaligheid van zondaren te dienen?

HEB JIJ/HEBT U OOK EEN VRAAG?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. **Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.**

